

VÝROČNÍ ZPRÁVA o hodnocení výkonu regionálních funkcí knihoven v Jihomoravském kraji v roce 2017

Fotografie na titulním listu: Knihovna roku 2017 a knihovny oceněné na Slavnostním setkání neprofesionálních knihoven Jihomoravského kraje 21. 11. 2017 v Moravské zemské knihovně v Brně:

(zleva shora)

Knihovna roku 2017, Knihovna městyse Křtiny, z akce O hradě Bradě s Klárou Smolikovou dne 10.5.2017, fotografie Marie Pařilová

Místní knihovna Tvarožná Lhota, okres Hodonín, Den učitelů v knihovně, 28.3.2017, zdroj: <http://skolatvaroznalhota.cz/galerie/vyuka.html?g=699-den-ucitelu-v-knihovne>

Obecní knihovna Kořenec, Předávání cen za soutěž Jižní Morava čte 15.11.2017, fotografie archiv knihovny

Obecní knihovna v Pavlicích, okres Znojmo, návštěva dětí MŠ Pavlice 11.5.2017, fotografie Jana Nachtneblová

Obecní knihovna ve Viničných Šumicích, okres Brno-venkov, nový besední koutek, fotografie archiv knihovny

Místní lidová knihovna Křepice, okres Břeclav, Noc s Andersenem v knihovně 31.3.2017, fotografie archiv knihovny

Obecní knihovna Letonice, okres Vyškov, pasování prvňáčků na čtenáře knihovny 2017, fotografie archiv knihovny

Obsah

Úvod	5
1 Koncepce rozvoje regionálních funkcí v Jihomoravském kraji v letech 2015-2020	6
2 Smluvní rámec výkonu regionálních funkcí v Jihomoravském kraji	8
2.1 Metodika Moravské zemské knihovny v Brně k výkonu regionálních funkcí v Jihomoravském kraji	9
3 Finanční zajištění výkonu regionálních funkcí	9
4 Počet pracovníků zajišťujících regionální funkce v JMK	11
5 Počet obsluhovaných knihoven	12
6 Rekonstrukce a modernizace knihoven	13
6.1 Dotační titul Obecní knihovny	13
6.2 Pozastavená činnost knihoven	19
6.3 Nově otevřené knihovny	19
7 Kulturně výchovná činnost, projekty	21
7.1 Jižní Morava čte	21
7.2 Regionální projekty na podporu čtenářství	25
8 Naplňování cílů regionálních funkcí stanovených Koncepcí rozvoje regionálních funkcí v Jihomoravském kraji v letech 2015-2020	27
8.1 Význam regionálních funkcí pro knihovny malých obcí	28
8.2 Propagace činnosti knihoven – webové stránky	29
9 Významné události v knihovnách v roce 2017	31
9.1 Ocenění knihoven Jihomoravského kraje na celostátní úrovni	31
9.2 Slavnostní setkání neprofesionálních knihoven Jihomoravského kraje	33
9.3 Oceňování knihoven v regionech	39
9.4 Vesnice roku 2017	40
10 Ediční činnost Moravské zemské knihovny a pověřených knihoven JMK	41
10.1 31. ročník vydávání časopisu Duha	42
11 Vzdělávání knihovníků	43
11.1 Vzdělávání v Moravské zemské knihovně	43
11.2 Zkoušky podle Národní soustavy kvalifikací	44
11.3 E-learningové vzdělávání	44

12 Hodnocení výkonu jednotlivých regionálních funkcí a plnění standardů regionálních funkcí.....	46
12.1 Výměnné fondy.....	46
12.2 Poradenská a konzultační činnost	47
12.3 Statistika knihovnických činností	47
12.4 Vzdělávání knihovníků, semináře.....	48
12.4.1 <i>Ze závěrečných zpráv pověřených knihoven k hodnocení výkonu regionálních funkcí...</i>	48
12.5 Porady	50
12.6 Pomoc při revizi a aktualizaci knihovního fondu	50
12.7 Nákup a zpracování knihovního fondu z prostředků obcí	51
12.8 Cirkulace výměnných souborů	52
12.9 Doprava v rámci regionálních funkcí	52
13 Statistický výkaz výkonu regionálních funkcí pověřených knihoven Jihomoravského kraje	53
14 Dotace na zajištění výkonu regionálních funkcí knihoven JMK v roce 2017 z pohledu stavby rozpočtu	54
15 Přínosy dotace na regionální funkce	55
16 Závěr	55
17 Celkové hodnocení výkonu regionálních funkcí v roce 2017.....	56

PŘÍLOHY

Finanční vyúčtování dotace – prohlášení k vyúčtování dotace

Dotace na zajištění výkonu regionálních funkcí knihoven JMK v roce 2017 z pohledu stavby rozpočtu

Úvod

„Dnes je doba velkých příležitostí pro komunity, instituce i lidi, kteří jsou ochotni prosazovat nové myšlení a pěstovat nové vztahy. Pro veřejné knihovny je to zejména doba příležitostí, jelikož mají pro komunity jedinečnou pozici coby důvěryhodná centra a úložiště vědomostí a informací.“¹

Rok 2017 byl již dvanáctým rokem, kdy rozvoj veřejných knihovnických a informačních služeb v Jihomoravském kraji podporuje prostřednictvím dotace na regionální funkce ze svého rozpočtu Jihomoravský kraj. Odborné zázemí v podobě regionálních oddělení budované v jednotlivých pověřených knihovnách umožňuje vytvářet podmínky pro zajištění jejich požadovaného standardu² a současně podporovat a motivovat zřizovatele k péči o jejich knihovny. Funkci garanta zajišťování výkonu regionálních funkcí v knihovnách Jihomoravského kraje a současně koordinátora vykonává Moravská zemská knihovna v Brně.

Hlavním cílem regionálních funkcí je podle **Metodického pokynu Ministerstva kultury k zajištění výkonu regionálních funkcí knihoven a jejich koordinaci na území ČR „zajištění dostupnosti a rozvoje veřejných knihovnických a informačních služeb ve všech místech České republiky v souladu s celostátní koncepcí rozvoje knihoven a vyrovnání rozdílů v úrovni poskytování těchto služeb obyvatelům měst a malých obcí.“³**

Mezi tzv. podpůrné činnosti, kterými jsou regionální funkce naplňovány a které jsou na smluvním základě veřejným knihovnám bezplatně poskytovány, patří

- poskytování odborných konzultací, poradenská činnost, metodické návštěvy,
- zajištění celoživotního vzdělávání knihovníků a jejich informovanosti o aktuálním vývoji oboru, konání porad a seminářů,
- metodická i praktická pomoc při zpracování statistických výkazů,
- tvorba výměnných knihovních fondů, jejich cirkulace a distribuce,
- pomoc při revizi a aktualizaci knihovních fondů,
- nákup a zpracování knihovních fondů pořízených z prostředků obcí,
- pomoc při zajištění servisních služeb automatizovaných knihovních systémů využívaných pro výkon regionálních funkcí.

Poděkování za pokračující rozvoj veřejných knihovnických a informačních služeb ve veřejných knihovnách kraje s podporou regionálních činností a tím zlepšování jejich úrovně patří především poskytovateli dotace Jihomoravskému kraji, velkým dílem také ředitelům a metodikům pověřených knihoven. Bez jejich spolupráce, podpory a úsilí zejména při komunikaci se zřizovateli knihoven by nebylo možné úspěšně naplňovat vytyčené cíle a dosáhnout předložených výsledků.

¹ GARMER, Amy K. Přijímání výzvy: tvorba nové vize veřejných knihoven : zpráva Dialogu o veřejných knihovnách Aspen Institute [online]. V MKP 1. vydání. Praha : Městská knihovna v Praze, 2016 [cit. 2018-02-08]. ISBN 978-80-7532-086-5. Dostupné z: http://files.ukr.knihovna.cz/200000234-3cba83db7b/ASPEN_prijimani_vyzvy.pdf

² Metodický pokyn Ministerstva kultury k vymezení standardu veřejných knihovnických a informačních služeb poskytovaných knihovnami zřizovanými a/nebo provozovanými obcemi a kraji na území České republiky [online]. [cit. 2018-02-08]. Dostupný: http://ipk.nkp.cz/docs/VKIS/MK_standard_VKIS_2011.pdf

³ <http://ipk.nkp.cz/programy-podpory/regionalni-funkce-verejnych-knihoven/metodicky-pokyn-ministerstva-kultury-k-zajisteni-vykonu-regionalnich-funkci-knihoven-a-jejich-koordinaci-na-uzemi-cr>

1 Koncepce rozvoje regionálních funkcí v Jihomoravském kraji v letech 2015-2020

Současná **Koncepce rozvoje regionálních funkcí v Jihomoravském kraji v letech 2015-2020**⁴, kterou vzala na vědomí Komise kultury a památkové péče Rady Jihomoravského kraje, je dokumentem pro naplňování a realizaci cílů a v době příprav vycházela z platných dokumentů celostátní povahy:

- Koncepce rozvoje knihoven v České republice na léta 2011 – 2015
- Metodický pokyn Ministerstva kultury k zajištění výkonu regionálních funkcí knihoven a jejich koordinaci na území České republiky.

„Dobře pracující knihovny – to nejsou pouze regály plné nových knih, se vzorně provedenou revizí či splněným standardem VKIS. Dobře pracující knihovna je především srdcem své obce, místem, které nabízí příležitost – ke vzdělávání, společnému trávení volného času či jen k setkávání se. Je průsečíkem našich společných cest, našeho hledání na cestě životem.

Dobře pracující knihovna nabízí především příležitost – zastavit se, potkat, najít podněty a inspiraci pro život.“

Hlavní cíl Koncepce

Rozvíjet a zkvalitňovat systém regionálních služeb poskytovaných krajskou knihovnou a pověřenými knihovnami s cílem dosáhnout standardizované úrovně veřejných knihovnických a informačních služeb ve všech knihovnách kraje. Podporovat informační, vzdělávací a komunitní funkci knihoven a rozvíjet kulturně výchovnou činnost bez ohledu na velikost obce a lokalitu, v níž knihovna působí. Ve spolupráci s Jihomoravským krajem usilovat o zlepšení podmínek pro jejich činnost a podporovat nezastupitelnou roli knihoven při společenském, kulturním a duchovním rozvoji společnosti.

Významnou úlohu při naplňování vytyčených cílů koncepce mají pověřené knihovny. Bez jejich podpory a spolupráce by nebylo možné účinné a efektivní zajištění všech regionálních služeb. **Služby knihoven knihovnám**, jak jsou regionální funkce nazývány, mají za cíl vytvořit z veřejných knihoven:

Vize pro rok 2020

(podle Koncepce rozvoje knihoven v České republice na léta 2017 – 2020)

„Společně tvoříme knihovny jako nabídku služeb a informačních zdrojů a otevřeného prostoru pro vzdělávání, kulturu a osobní rozvoj.“

Výchozím dokumentem pro poskytování regionálních funkcí v Jihomoravském kraji v roce 2017 byla *Smlouva o poskytnutí dotace z rozpočtu Jihomoravského kraje na zajištění výkonu regionálních funkcí knihoven v roce 2017*, která na základě **Metodického pokynu Ministerstva kultury ČR k zajištění výkonu regionálních funkcí knihoven a jejich koordinaci na území České republiky** (2005, aktualizace 2014) vymezila obsah regionálních funkcí poskytovaných Moravskou zemskou knihovnou a jí pověřenými knihovnami:

1. poradenské, vzdělávací a koordinační služby
2. statistika knihovnických činností
3. vzdělávání knihovníků, pořádání seminářů
4. tvorba, distribuce a cirkulace výměnných fondů
5. pomoc při revizích a aktualizacích knihovnických fondů

⁴ Koncepce rozvoje regionálních funkcí v Jihomoravském kraji v letech 2015-2020:
https://www.mzk.cz/sites/mzk.cz/files/koncepce_rf_jmk_2015.pdf

6. nákup, zpracování a distribuce knihovních fondů pořízených z prostředků provozovatele obsluhované knihovny
7. servis automatizovaného knihovního systému,
8. další nezbytné činnosti napomáhající rozvoji knihoven a jejich veřejných knihovnických a informačních služeb.

Mezi uvedený výčet obsahuje Koncepte rozvoje regionálních funkcí v Jihomoravském kraji v letech 2015-2020 navíc

- pravidelná medializace nejlepších knihoven a knihovníků, oceňování knihoven a obcí,
- podpora kulturně-výchovné činnosti.

Pro veřejné knihovny v roce 2017 koncepce vytyčila:

- Profesionální knihovny plní funkci komunitních, vzdělávacích a informačních center své pověřené oblasti.
- Neprofesionální knihovny v obcích nad 500 obyvatel pořádají minimálně jednu komunitní aktivitu ročně.
- Probíhá pravidelná medializace činnosti knihoven, spolupráce s regionálními médii.
- Spolupráce s knihovnami paměťových institucí (vzdělávací akce, semináře).

Věřejné knihovny v Jihomoravském kraji 2017

Region	Knihovny							Knihovny bez pob.	Knihovny celkem
	Profesionální				Neprofesionální		Pobočky celkem		
	Pověřené	Pobočky	Profesionální	Pobočky		Pobočky			
Blansko	1	2	11	28	95		30	107	137
Brno-město	1	33	0				33	1	34
Brno-venkov	1		19		125			145	145
Břeclav	1	3	13	4	56	1	8	70	78
Hodonín	1	1	18	2	61		3	80	83
Vyškov	1	2	6	10	68	1	13	75	88
Znojmo	1	3	8	2	136		5	145	150
Celkem	7	44	75	46	541	2	92	623	715

Počet obsluhovaných knihoven v Jihomoravském kraji 2017

Region	Počet obsluhovaných knihoven celkem
Blansko	134
Brno-město	15
Brno-venkov	144
Břeclav	77
Hodonín	79
Vyškov	87
Znojmo	144
Celkem	680

Změny v počtu pověřených a profesionálních knihoven

Na základě předchozích jednání bylo od 1. 1. 2017 pověřeno funkcí pověřené knihovny pro okres Blansko Kulturní zařízení města Boskovice, příspěvková organizace, jako provozovatel Městské knihovny v Boskovicích. Důvodem tohoto rozhodnutí bylo zajistit efektivnější a hospodárnější způsob poskytování regionálních služeb obsluhovaným knihovnám regionu Blanensko a Boskovicko a umožnit jejich snazší dostupnost také prostřednictvím střediskových knihoven vybudovaných v minulých letech. Kulturní zařízení města Boskovice, p.o. prokázalo již v minulosti dostatečné kapacitní a personální předpoklady k zajištění výkonu regionálních činností a vykonávání funkce pověřené knihovny, nově s působností pro celý okres Blansko.

Již koncem roku 2016 došlo k podpisu **Smlouvy o přenesení regionálních funkcí a používání přidělených prostředků pro zabezpečení regionálních funkcí** prof. PhDr. Tomášem Kubíčkem, Ph.D., ředitelem Moravské zemské knihovny v Brně a PaedDr. Oldřichem Kovářem, ředitelem Kulturních zařízení města Boskovice, p.o.

Tímto rozhodnutím došlo ke změně profesionální knihovny na knihovnu pověřenou výkonem regionálních funkcí v okrese Blansko.

V regionu Blanensku pracovalo v roce 2017 celkem 7 profesionálních knihoven:

Adamov, Blansko, Černá Hora, Jedovnice, Lysice, Rájec-Jestřebí, Ráječko,

v regionu Boskovicko 4 profesionální knihovny:

Kunštát, Letovice, Olešnice, Velké Opatovice.

V okrese Hodonín byly po předchozím projednání se zřizovateli převedeny dvě knihovny z neprofesionálních do kategorie profesionálních knihoven – Obecní knihovna Dolní Bojanovice a Obecní knihovna Svatobořice-Mistřín. Stav profesionálních knihoven se zvýšil ze 16 na 18.

V okrese Vyškov se novou profesionální knihovnou stala Knihovna městyse Brankovice, která přešla z kategorie neprofesionálních knihoven. Nově má otevírací dobu v rozsahu 15 hodin týdně.

2 Smluvní rámec výkonu regionálních funkcí v Jihomoravském kraji

V roce 2017 vykonávalo regionální funkce v sedmi okresech Jihomoravského kraje **7 pověřených knihoven**, které spolu s Jihomoravským krajem a Moravskou zemskou knihovnou představují systém zajišťující chod regionálních funkcí v Jihomoravském kraji fungující na smluvním základě.

K 31. 12. 2017 byly regionální služby poskytovány celkem 680 smluvním knihovnám.

Výkon regionálních činností byl vymezen těmito smlouvami:

1) Jihomoravský kraj a Moravská zemská knihovna v Brně uzavřely **Smlouvu o poskytnutí dotace z rozpočtu Jihomoravského kraje na zajištění výkonu regionálních funkcí knihoven v roce 2017.**

2) Jihomoravský kraj, Moravská zemská knihovna v Brně a jednotlivé pověřené knihovny uzavřely **Dohodu o zajišťování výkonu regionálních funkcí knihoven v Jihomoravském kraji v roce 2017.**

3) Mezi Moravskou zemskou knihovnou a pověřenými knihovnami platí na neurčitou dobu uzavřená **Smlouva o přenesení regionálních funkcí a používání přidělených prostředků pro zabezpečení regionálních funkcí.** Součástí každé smlouvy je příloha s výčtem poskytovaných regionálních funkcí a seznam knihoven, kterým jsou poskytovány.

4) Požadovaná výše dotace včetně komentáře spolu s popisem cíle podpory, na který je dotace žádána, byla uvedena v **Žádosti o poskytnutí dotace z rozpočtu Jihomoravského kraje v Brně prostřednictvím Moravské zemské knihovny v Brně z Programu podpory zajištění výkonu regionálních funkcí knihoven v JMK**, kterou předložily začátkem roku 2017 jednotlivé pověřené knihovny JMK Moravské zemské knihovně v Brně.

Smlouva o poskytnutí dotace z rozpočtu Jihomoravského kraje na zajištění výkonu regionálních funkcí knihoven v Jihomoravském kraji v roce 2017 byla schválena usnesením Zastupitelstva Jihomoravského kraje č. 138/16/Z2 dne 15. 12. 2016. O poskytnutí dotace rozhodlo Zastupitelstvo Jihomoravského kraje v souladu s § 36 odst. 1 písm. c) zákona č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení), ve znění pozdějších předpisů, na svém 2. zasedání konaném dne 15. 12. 2016 usnesením č. 49/16/Z2.

2.1 Metodika Moravské zemské knihovny v Brně k výkonu regionálních funkcí v Jihomoravském kraji

V roce 2017 vydala Moravská zemská knihovna v Brně aktualizovanou verzi **Metodiky Moravské zemské knihovny v Brně k výkonu regionálních funkcí v Jihomoravském kraji**. Na základě této metodiky měly pověřené knihovny povinnost:

- zpracovat vnitřní předpis na čerpání prostředků dotace (s uvedením způsobu výpočtu poměrných částek u výdajů, které nejsou v plné výši využity na výkon regionálních funkcí, např. energie, mzdy, telefonní poplatky, upgrade SW, provozní materiál apod.),
- vždy do 31. 5. předložit návrh rozpočtu na výkon regionálních funkcí na následující kalendářní rok k projednání MZK,
- zajistit ve svém účetnictví řádné a oddělené sledování čerpání prostředků dotace,
- předložit MZK do 5. 2. následujícího roku závěrečnou zprávu, jejíž nedílnou součástí tvoří podklady pro zprávu o výkonu RF v Jihomoravském kraji, statistické výkazy o výkonu RF za příslušný kalendářní rok, výkaz Zisku a ztrát za kalendářní rok, na který byla dotace poskytnuta, a závěrečnou zprávu dle smlouvy o poskytnutí dotace předkládanou Krajskému úřadu JMK,
- podat MZK písemné oznámení do 14 dnů ode dne, kdy zjistí, že dotaci v plné výši nevyčerpá,
- vrátit nevyčerpané prostředky na bankovní účet MZK a o případné vratce zaslat e-mailem upozornění,
- předkládat MZK dílčí vyúčtování dotace a to vždy ke dni 30. 4., 31. 7., a 31. 10. a 30. 1. za předcházející čtvrtletí daného roku.

3 Finanční zajištění výkonu regionálních funkcí

Finanční zajištění regionálních funkcí v Jihomoravském kraji vychází z knihovního zákona č. 257/2001 Sb., § 11, odst. 3: „...*Plnění regionálních funkcí a jeho koordinaci zajišťuje kraj z peněžních prostředků svého rozpočtu.*“⁵

Koordinaci a kontrolu všech činností vykonává z pozice krajské knihovny Moravská zemská knihovna v Brně. Jednotlivé smlouvy byly připraveny ve spolupráci s odborem kultury a památkové péče Krajského úřadu Jihomoravského kraje.

⁵ Zákon č. 257/2001 Sb., o knihovnách a podmínkách provozování veřejných knihovnických a informačních služeb (knihovní zákon) [online]. [cit. 2016.-02-20]. Dostupný: http://ipk.nkp.cz/legislativa/01_LegPod/knihovni-zakon-257-2001-sb.-a-navazne-provade-ci-prepisy/Zakon257.htm.

K podpisu **Smlouvy o poskytnutí dotace z rozpočtu Jihomoravského kraje na zajištění výkonu regionálních funkcí knihoven v roce 2017** – uzavřené mezi Jihomoravským krajem a Moravskou zemskou knihovnou v Brně – došlo ze strany **Moravské zemské knihovny 12. 1. 2017**, ze strany **Jihomoravského kraje 24. 1. 2017**. Po podpisu všech souvisejících smluv obdržely pověřené knihovny přes Moravskou zemskou knihovnu první splátku dotace (3.3.2017).

Překlenovací období od začátku roku bylo finančně pokryto zálohování činnosti zřizovateli pověřených knihoven, což umožnilo průběžné poskytování regionálních služeb bez omezení.

Dotace měla být podle smlouvy poskytnuta v roce 2017 na účet MZK ve čtyřech splátkách:

1. splátka ve výši **3 450 000 Kč** měla být poskytnuta příjemci nejpozději do 30 dnů ode dne podpisu smlouvy.

Na účet Moravské zemské knihovny přišla první splátka 9. 2. 2017, na účty pověřených knihoven byla připsána po podpisu všech náležitostí 3. 3. 2017.

2. splátka ve výši **3 450 000 Kč** měla být poskytnuta nejpozději do 31. 3. 2017.

Na účet Moravské zemské knihovny přišla splátka 31. 3. 2017, na účty pověřených knihoven dle kopií bankovních výpisů byla doručena 7. 4. 2017.

3. splátka ve výši **3 450 000 Kč** měla být poskytnuta nejpozději do 30. 6. 2017.

Na účet Moravské zemské knihovny přišla splátka 27. 6. 2017, na účty pověřených knihoven byla převedena 30. 6. 2017.

4. splátka ve výši **3 450 000 Kč** měla být poskytnuta nejpozději do 30. 9. 2017.

Na účet Moravské zemské knihovny přišla splátka 25. 9. 2017, na účty pověřených knihoven byla převedena 27. 9. 2017.

Financování regionálních služeb bylo začátkem roku zálohováno z finančních prostředků zřizovatelů jednotlivých pověřených knihoven. Jako každoročně tak byly některé činnosti omezeny, zejména nákup výměnných fondů, revizní činnost a metodické návštěvy knihoven.

V prvním měsíci se pozornost soustředila zejména na statistiku knihovnických činností – zpracování údajů z Ročních výkazů o knihovnách do STAT-EXCEL a NIPOS. Po obdržení dotace bylo možné poskytovat regionální služby v plném rozsahu.

Průběžné a včasné poskytování finančních prostředků na zajišťování regionálních funkcí umožňuje pověřeným knihovnám plynulé poskytování regionálních služeb, které jako podpůrné knihovnické činnosti přispívají ke zkvalitňování služeb v knihovnách Jihomoravského kraje.

Rozdělení dotace na zajištění výkonu regionálních funkcí knihoven v letech 2014 – 2017

	2013	2014	2015	2016	2017
Městská knihovna Blansko ⁶	1 049 026	1 899 970	1 914 000 ⁷	1 914 000 ⁸	1 914 000
Městská knihovna Boskovice ⁹	876 530				
Knihovna Jiřího Mahena	388 620	387 590	395 000	395 000	405 000
Městská knihovna Kuřim	2 794 140	2 808 700	2 801 000	2 650 000	2 535 000
Městská knihovna Břeclav	1 520 810	1 516 560	1 516 000	1 534 000	1 545 000
Městská knihovna Hodonín	1 864 320	1 857 280	1 855 000	1 855 000	1 887 000
Knihovna Karla Dvořáčka	1 434 500	1 397 930	1 433 800 ¹⁰	1 530 000	1 595 000
Městská knihovna Znojmo	2 082 570	2 061 970	2 065 876 ¹¹	2 052 000	2 083 000
Pověřené knihovny celkem	12 010 516	11 930 000	11 980 676	11 930 000	11 965 000
Moravská zemská knihovna v Brně	1 439 484	1 270 000	1 469 324	1 520 000	1 835 000
Celkem	13 450 000	13 200 000	13 450 000	13 450 000	13 800 000

4 Počet pracovníků zajišťujících regionální funkce v JMK

Regionální služby v roce 2017 byly zajišťovány v pověřených knihovnách v celoročním přepočteném stavu **22,28 pracovními úvazky**; v MZK Brno **3,7 úvazky**. Vzhledem k předcházejícímu roku došlo v přepočteném stavu ke zvýšení o 0,71 pracovního úvazku (k navýšení došlo v regionu Blansko o 0,13 úvazku na zajištění střediskové funkce, v regionu Znojmo o 0,7 úvazku a o 1,0 úvazku v MZK na pozici koordinátora a ekonoma).

Pracovníci regionálních oddělení pracovali částečně na dobu určitou, částečně na dobu neurčitou, v některých případech bylo řešeno dohodou (činnost střediskových knihoven). Na zajišťování činnosti regionálních oddělení se podíleli také ředitelé a ekonomové pověřených knihoven. Jejich podíl práce nebyl účtován.

⁶ Funkce pověřené knihovny do 31.12.2013

⁷ Funkci pověřené knihovny vykonávala MZK.

⁸ Funkci pověřené knihovny vykonávala MZK.

⁹ Funkce pověřené knihovny do 31.12.2013.

¹⁰ Původní částka 1,397.000,- Kč byla navýšena z důvodu podpory dotace VISK3. O toto navýšení byl snížen rozpočet MZK.

¹¹ Původní částka 2,052.000,- K byla navýšena z důvodu podpory dotace VISK3. O toto navýšení byl snížen rozpočet MZK.

Počet pracovníků zajišťující výkon regionálních funkcí (přepočtený stav)

Okres	pracovní úvazky					
	2017	2016	2015	2014	2013	2012
Blansko	3,13	3,0	3,25	3,0	2,0 1,5	2,0 2,3
Brno-město	0,37	0,37	0,37	0,37	0,35	0,35
Brno-venkov	5,08	5,2	4,85	4,85	4,9	4,92
Břeclav	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0
Hodonín	3,5	3,5	3,5	3,5	3,5	3,5
Vyškov	3,2	3,2	3,2	3,2	3,2	3,5
Znojmo	4,0	3,3	4,3	3,61	3,61	3,61
Pověřené knihovny	22,28	21,57	22,52	21,53	22,06	23,18
MZK	3,7	2,78	2,79	3,0	3,4	2,6
CELKEM	25,98	24,35	25,26	24,53	25,46	25,78

Personální změny v obsluhovaných knihovnách

Ve všech regionech dochází průběžně k výměně knihovníků. Noví knihovníci jsou proškolení v programech Clavius nebo REKS, seznamováni s provozem knihovny, vedením dokumentace, základy práce se čtenářem, propagací, správou webových stránek a s knihovnickou technikou. Při předání knihovny novým knihovníkům jsou sestaveny protokoly o předání knihovny, které jsou uloženy v regionálních odděleních pověřených knihoven, v knihovnách a na obecních úřadech.

5 Počet obsluhovaných knihoven

V roce 2017 obsluhovala MZK v Brně a knihovny pověřené výkonem regionálních funkcí **687** smluvních knihoven (680+7). Došlo ke zrušení jedné obsluhované knihovny, Obecní knihovny v Trnovém Poli v okrese Znojmo.

Pověřené knihovny věnovaly i v uplynulém roce při jednání s provozovateli knihoven pozornost knihovnám, které dlouhodobě nevykazují uspokojivé výsledky, či ve kterých došlo ke změně knihovníka a bylo potřebné jeho zaškolení.

Pořadí regionálních činností podle zájmu obsluhovaných knihoven (bez MZK)

Pořadí	Regionální funkce	Počet obslužených knihoven		
		2017	2016	2015
1.	Statistika	673	667	669
2.	Poradenská a konzultační činnost	650	594	600
3.	Doprava	615	607	602
4.	Cirkulace VF	614	587	622
5.	Vzdělávání knihovníků, semináře	361	263	309
6.	Porady	327	321	280
7.	Zpracování KF z prostředků obcí	290	288	273
8.	Servis výpočetní techniky	223	203	279
9.	Nákup KF z prostředků obcí	219	212	198
10.	Pomoc při revizi a aktualizaci KF	164	150	135

Systém střediskových knihoven

V roce 2017 vykonávalo funkci střediskových knihoven v Jihomoravském kraji celkem osm knihoven.

V okrese Brno-venkov:

Městská knihovna Ivančice – 0,1 úvazku

Městská knihovna Modřice- 0,15 úvazku a do 06/2017 0,1 úvazku

Obecní knihovna Mokrý-Horákov – 0,1 úvazku v období 11-12/2017

Městská knihovna Rosice – 0,1 úvazku do 10/2017 a 0,1 úvazku 11-12/2017

Městská knihovna Tišnov – 0,1 úvazku

Městská knihovna Židlochovice – 0,1 úvazku

Jedním ze středisek je také Městská knihovna Kuřim.

V okrese Blansko

Knihovna městyse Křtiny – 0,13 úvazku

Obecní knihovna Ráječko – v rámci úvazku okresní metodiky

Jedním ze středisek je také Městská knihovna Boskovice.

6 Rekonstrukce a modernizace knihoven

6.1 Dotační titul Obecní knihovny

Již druhým rokem schválila Rada Jihomoravského kraje v rámci dotačního programu Program rozvoje venkova Jihomoravského kraje **dotační titul Obecní knihovny** s cílem modernizace interiérů knihoven v obcích do 3 000 obyvatel a jejich technického vybavení.

„V roce 2017 bylo podáno celkem 102 žádostí. Všechny splnily podmínky dotačního řízení a byly schváleny v celkovém objemu 3,793 mil. Kč. Dobrou zprávou pro obce je možnost podávat žádosti opakovaně každým rokem, čehož v roce 2017 využilo 41 obcí, tj. 40 % z celkového počtu žadatelů. Mezi úspěšnými žadateli bylo deset obcí, které v loňském roce neuspěly z důvodu nízkého bodového hodnocení svých projektů. Více jak jednou třetinou žadatelů (35,2 %) byly zastoupeny obce do 500 obyvatel. ... V mezikrajském srovnání patří podpora Jihomoravského kraje mezi výjimečný počín, který je současně závazkem nejen pro Moravskou zemskou knihovnu v Brně, působící v roli koordinátora regionálních funkcí, ale zejména pro metodická oddělení pověřených knihoven.“¹²

Tento dotační titul, který byl poprvé vyhlášen v roce 2016, zahájil novou etapu v rozvoji obecních knihoven v Jihomoravském kraji. **Stal se výrazným impulsem k proměně knihoven v obcích do 3 000 obyvatel v moderní místa setkávání, rozvoje čtenářství a neformálního vzdělávání.**

¹² KRATOCHVÍLOVÁ, Monika. Obecní knihovny v Jihomoravském kraji dostaly i letos zelenou. Duha [online]. 2017, roč. 31, č. 3 [cit. 2018-02-15]. Dostupný z WWW: <<http://duha.mzk.cz/clanky/obecni-knihovny-v-jihomoravskem-kraji-dostaly-i-letos-zelenou>>. ISSN 1804-4255.

Ukázky realizací proměn knihoven v roce 2017 s podporou DT Obecní knihovny: vlevo nový dětský koutek v Místní knihovně Nížkovice, okres Vyškov, vpravo Místní knihovna Hrubá Vrbka, okres Hodonín

„V říjnu byl zahájen cyklus „Pojďme si číst aneb kniha, kafe, kočárek“. Jedná se o setkání dětí s maminkami a babičkami nad knihou v prostorách knihovny. Knihovna navázala spolupráci s družinou ZŠ Nížkovice, každou první středu v měsíci navštěvují knihovnu, kde si čtou a povídají a mohou si zapůjčit knihu i domů. Přihlásilo se nám i více čtenářů.“¹³

Mezi uznatelné výdaje bylo možné zařadit:

- počítačové vybavení,
- čtečky, tiskárny, skenery, rozmnožovací stroje,
- softwarové vybavení,
- mobiliář, regály.

Nové vybavení a nové prostory Obecní knihovny Březina, okres Brno-venkov

¹³ Ze Závěrečné zprávy obce Nížkovice k čerpání dotace z rozpočtu Jihomoravského kraje.

„Z dotačního titulu jsme realizovali výrobu nového nábytku pro obecní knihovnu, která se přestěhovala do nové multifunkční budovy obecního úřadu Březina. ...Nový nábytek pro knihovnu nyní slouží vše čtenářům naší knihovny a obcí byl doplněn o židle, dětské sedací pytle, sedačku a další příslušenství.“¹⁴

Proměny interiérů knihoven přispěly ke zlepšení podmínek pro poskytování regionálních služeb ze strany pověřených knihoven, například zlepšení podmínek pro uložení výměnných fondů nebo realizaci regionálních projektů na podporu čtenářství.

OKRES BLANSKO

V Knihovně městyse Lysic se uskutečnila 1. etapa rekonstrukce dětského oddělení z dotace JMK. Byl pořízen nový výpůjční pult a vznikl prostor pro realizaci tvořivých dílen.

Nové interiéry Knihovny městyse Lysic

Přehled žadatelů o DT Obecní knihovny v roce 2017 v okrese Blansko:

Obce Holštejn, Malá Roudka, Křtěnov, Deštná, Světlá, Velenov, Uhřice, Kořenec, Borotín, Habrůvka, Úsobrná, Suchý, Sudice, Vanovice, Spešov, Šošůvka, městyse Křtiny, obec Vavřinec, městyse Sloup, obec Rudice, městyse Ostrov u Macochy, obec Lipovec, městyse Doubravice nad Svitavou, městyse Lysice, město Kunštát.

Ukázky úspěšných realizací: vlevo Obecní knihovna Vanovice, vpravo nová čtenářská místa v Knihovně Doubravice nad Svitavou (fotografie H. Jalová)

„26. dubna 2017 byla v budově místní základní školy slavnostně otevřena **Obecní knihovna Sloup**. Rozhodnutí zastupitelů městyse, v čele se starostou Ing. Martinem Mikuláškem, tak nastartovalo

¹⁴ Ze Závěrečné zprávy k vyúčtování obce Březina.

knihovně nové možnosti pro setkávání čtenářů v důstojném prostředí. Část nákladů byla hrazena z rozpočtu Jihomoravského kraje, Program rozvoje venkova...v knihovně byl vybudován dětský koutek, který láká k posezení či poležení s knihou v ruce. Pro nejmenší je nachystáno dřevěné autíčko s nabídkou leporel. Svě místo zde má počítačové místo pro veřejnost, které je vybaveno přenosným notebookem.

Rozšířila se také výpůjční doba knihovny – pravidelně bude otevřeno v úterý od 11,30 do 13,30 a v pátek od 17.00 do 19.00.“¹⁵

Nové prostory pro děti v Obecní knihovně Sloup

OKRES BRNO-VENKOV

Městská knihovna Modřice vybudovala ve stávajících prostorách nové dětské oddělení.

„Přes prázdniny jsme pro naše dětské čtenáře v knihovně upravili nové dětské oddělení. Z bývalé kanceláře knihovny vznikl prostor, kde si děti budou moci buďto samostatně, nebo v doprovodu rodičů prohlížet a půjčovat knihy, chystáme zde hrací koutek upravený pro maminky s našimi nejmenšími čtenáři, budou zde probíhat besedy pro školy a školky.“

Zdroj:

<https://modriceknihovna.webnode.cz/news/detske-oddeleni-mek-modrice/>

¹⁵ <https://www.kulturaboskovice.cz/knihovna/knihovna/aktuality/nove-zrekonstruovana-obecni-knihovna-sloup>

Městská knihovna Rosice rozšířila prostory o přednáškový sál, v městysi Drásov došlo k rekonstrukci budovy Obecní knihovny, v Obecní knihovně došlo k výměně střechy a výměně oken.

Přehled žadatelů o DT Obecní knihovny v roce 2017 v okrese Brno-venkov:

Obce Brumov, Javůrek, Branišovice, Sentice, Ivaň, Hostěnice, Nové Bránice, Nová Ves, Řícmanice, Březina, Česká, Deblín, Sivice, Babice nad Svitavou, Zbraslav, Nedvědice, Ochoz u Brna, Podolí, Čebín, Sokolnice, Moravany, Mokrý-Horákov, Střelice,

OKRES BŘECLAV

Do nové multifunkční budovy byla přestěhovaná Obecní knihovna v Šakvicích a byla vybavena novými regály, výpůjčním pultem, posezením pro děti a nábytkem. Vybavení knihovny bylo konzultováno s architektem. Knihovna je bezbariérová.

Nově přestěhované, případně nově vybavené knihovny byly v roce 2017 v obcích Milovice, Březí (s podporou dotace JMK), Nový Přerov (s podporou dotace JMK), Sedlec (s podporou dotace JMK), Popice (s podporou dotace JMK), Podivín, Týnec (s podporou dotace JMK), Rakvice, Příbice, Strachotín.

Nové interiéry Obecní knihovny Šakvice (Zdroj: <http://www.knihovnasakvice.webk.cz/>)

OKRES HODONÍN

Přehled žadatelů o DT Obecní knihovny v roce 2017 v okrese Hodonín:

Obce Mouchnice, Syrovín, Terezín, Kuželov, Želetice, Vřesovice, Hrubá Vrbka, Nová Lhota, Moravany, Louka, Žeravice, Čejč, Hroznová Lhota, Milotice, Blatnice pod Svatým Antonínkem, Šardice, Vacenovice, Čejkovice, Lužice, Dolní Bojanovice

OKRES VYŠKOV

Do nových prostor byla přestěhovaná Místní knihovna v Křenovicích a Rašovicích, knihovny v Lysovicích, Hruškách a Snovídkách. Na vybavení knihovny novými regály čerpaly dotaci JMK knihovny Lysovice, Orlovice, Moravské Prusy, Nížkovice (druhá etapa), Hrušky a Bošovice. Malování a celkové obnovení vybavení bylo provedeno v knihovnách Letonice, Šaratice, Topolany, Milonice. První etapa rekonstrukce knihovny byla zahájena v Brankovicích – malování a částečná obměna regálů s dětskou literaturou. V Kučerově pořídili 3 notebooky, židle a roletové skříně, v Hodějicích regály a nový PC, v Krásensku nový PC. V Rašovicích dovybavili knihovnu dekoracemi a pořídili čtečky e-knih, které budou půjčovat uživatelům. V Habrovanech pořídili kromě nových regálů také knihovní systém RegARL, a tím se přiřadili jako poslední ke knihovnám se samostatným knihovním systémem.

*Interiéry Místní knihovny Křenovice
(foto Marcela Drápalová)*

Místní knihovna Lysovice

OKRES ZNOJMO

Celkem 12 knihoven se zapojilo do dotačního řízení JMK Obecní knihovny. V knihovnách využili dotaci na nákup výpočetní techniky, programové vybavení, dataprojektory, mobiliáře apod.

Bohutice – výmalba, nové regály na míru

Křepice – nové židle/křesla, PC, projektor, plátno

Podmolí – projektor

Damnice – nové regály, stolečky, sedačky, nástěnka

Dobšice – rekonstrukce podlahy, nákup 3 PC a barevné tiskárny

Džbánice – nové regály

Jamolice – výměna regálů a nábytku, výmalba, nové žaluzie, nový notebook a tiskárna

Litobratřice – nové vybavení knihovny

Mackovice – přestěhování knihovny, nové vybavení

Mimo dotaci JMK:

Podmyče – zateplení budovy, nová fasáda, plastová okna, rozšíření místnosti, nové elektrorozvody

Zblovce – výměna podlahové krytiny

Valtovice – nové regály

*Obecní knihovna Jamolice, okres Znojmo
(foto Mgr. Jana Sikorová)*

*Místní knihovna Mackovice, okres Znojmo
(foto Dana Jarolímová)*

6.2 Pozastavená činnost knihoven

Velkým problémem, s nímž se pověřené knihovny každoročně potýkají, je dlouhodobé pozastavení činnosti knihoven, většinou se jedná o malé pobočky.

OKRES BLANSKO

Od roku 2015 má pozastavenou činnost pobočka Městské knihovny v Kunštátě Hluboké u Kunštátu.

OKRES BRNO-MĚSTO

Začátkem roku byly uzavřeny z důvodu probíhající rekonstrukce pobočka KJM v Brně-Ivanovicích a pobočka v Medlánkách.

OKRES HODONÍN

Knihovna Žeraviny – nefunkční od 1.1.2013. Fond je uložen a za knihovnu pravidelně vyplňuje statistický výkaz pověřená knihovna.

OKRES VYŠKOV

Knihovna v Podivicích – nacházela se v nevyhovujících podmínkách, nyní je knihovní fond uskladněn v provizorních prostorách.

OKRES ZNOJMO

Knihovna Černín – nepracuje pro nezáměr čtenářů

Dyje – není zájem ze strany čtenářů

Horní Kounice – nepracuje pro nezáměr čtenářů

Kadov – nepracuje, neuvažují o obnově činnosti

Němčičky – nepracuje pro nezáměr čtenářů

Starý Petřín – knihovna zatím nepracuje, časem by chtěli zkusit obnovit

Tvořihráz – knihovna nepracuje pro nezáměr čtenářů

6.3 Nově otevřené knihovny

BRNO-MĚSTO

Dne 4. 9. 2017 byla slavnostně otevřena pro veřejnost pobočka KJM v Brně-Medlánkách. VF byl pro pobočku vytvářen v průběhu 1. pololetí roku 2017.

Dne 5. 9. 2017 byla po roční rekonstrukci otevřena pobočka v Brně-Ivanovicích, která i nadále využívá VF.

*Interiéry pobočky KJM v Brně-Ivanovicích
(foto archiv KJM)*

Interiéry pobočky KJM v Brně-Medlánkách

Z fasády u vstupu, pobočka KJM v Brně-Medlánkách

Brněnský básnický místopis aneb Brno poetické – projekt Ústavu pro českou literaturu AV ČR, v. v. i., ve spolupráci s Františkem Schildbergem

Pobočka Na Křížovatce

Inspirativní řešení prostoru přinesly studentské projekty, které byly výsledkem spolupráce mezi KJM, Fakultou architektury VUT, KISK a Mendelovou univerzitou v Brně. Byly zpracovány čtyři architektonické návrhy na úpravu interiéru s přihlédnutím k modernizaci knihovny jako centra setkávání občanů městské části - dětí i dospělých. Vítězný návrh byl přihlášen do projektu **Dáme na vás – participativní rozpočet města Brna**, kde díky nasbíraným hlasům postoupil do druhého kola hlasování. Veřejnost z řad uživatelů pobočky měla možnost do 13. 6. 2017 hlasovat pomocí anketních lístků nebo on-line na stránkách pobočky na Křížové. Od začátku června do 15.6.2017 probíhala v KJM na Koblížné výstava studentských architektonických návrhů a proběhlo slavnostní vyhlášení vítězného projektu z veřejného hlasování. V listopadu byly zveřejněny výsledky 2. kola veřejného hlasování na webovém portále Dáme na vás. Návrh na interiérovou přestavbu pobočky na Křížové se zařadil mezi deset nejlepších a v roce 2018 by měl být realizovaný.

Vizualizace vítězného návrhu modernizace pobočky KJM Na Křižovatce (Zdroj:

<https://www.fa.vutbr.cz/pages/prispevek.aspx?ID=2656&lang=cz>

7 Kulturně výchovná činnost, projekty

Kulturně výchovná činnost patří mezi důležitou součást **Koncepce rozvoje regionálních funkcí v Jihomoravském kraji 2015 – 2020** a zejména **Koncepce rozvoje knihoven v České republice na léta 2017 – 2020**, jako součást prioritní oblasti č. 2 Knihovny jako otevřená vzdělávací, kulturní, komunitní a kreativní centra s cílem:

„Zvýšit počet knihoven nabízejících kvalitní vzdělávací, kulturní a komunitní aktivity, knihoven, které podporují kreativitu a vytvářejí širokou nabídku vzdělávacích i relaxačních aktivit pro různé skupiny uživatelů.“

7.1 Jižní Morava čte

Již druhým rokem se na 60 knihoven zapojilo do projektu Jižní Morava čte, který podporuje Jihomoravský kraj. Projekt významně přispěl k podpoře čtenářství v Jihomoravském kraji a inicioval konání doprovodných aktivit v zapojených knihovnách za účasti známých autorů a výtvarníků knih pro děti. V roce 2017 se celkem 228 akcí zúčastnilo 5 574 dětí a 1 635 dospělých.

Již druhým rokem schválila Rada Jihomoravského kraje dne 18. 5. 2017 podporu projektu Městské knihovny Břeclav **Jižní Morava čte**. Projekt se zaměřuje na jednu z nejsilnějších generačních skupin návštěvníků veřejných knihoven: děti a mládež, na podporu jejich čtenářství a čtenářské dovednosti. Tímto projektem jsme se snažili posílit význam formování regionální identity, propojení mezigeneračních vztahů – setkávání dětí se seniory, místními kronikáři, pamětníky, spisovateli a ilustrátory. Podstatou projektu bylo podpořit u dětí budování vztahu s místem, kde žijí, seznámení s historií daného místa regionu.

Metodickou pomoc poskytovala a partnerem projektu Jižní Morava čte byla Moravská zemská knihovna v Brně.

Projekt probíhal ve dvou etapách: od června do srpna organizační přípravy a samotná realizace projektu v zapojených knihovnách od září do prosince 2017.

V prvním kole proběhlo 31. června 2017 setkání zapojených knihoven v Moravské zemské knihovně v Brně. Setkání bylo spojeno s podrobným seznámením, s přípravou aktivit a s doporučeným postupem při jejich realizaci, byly předány propagační materiály projektu: plakáty

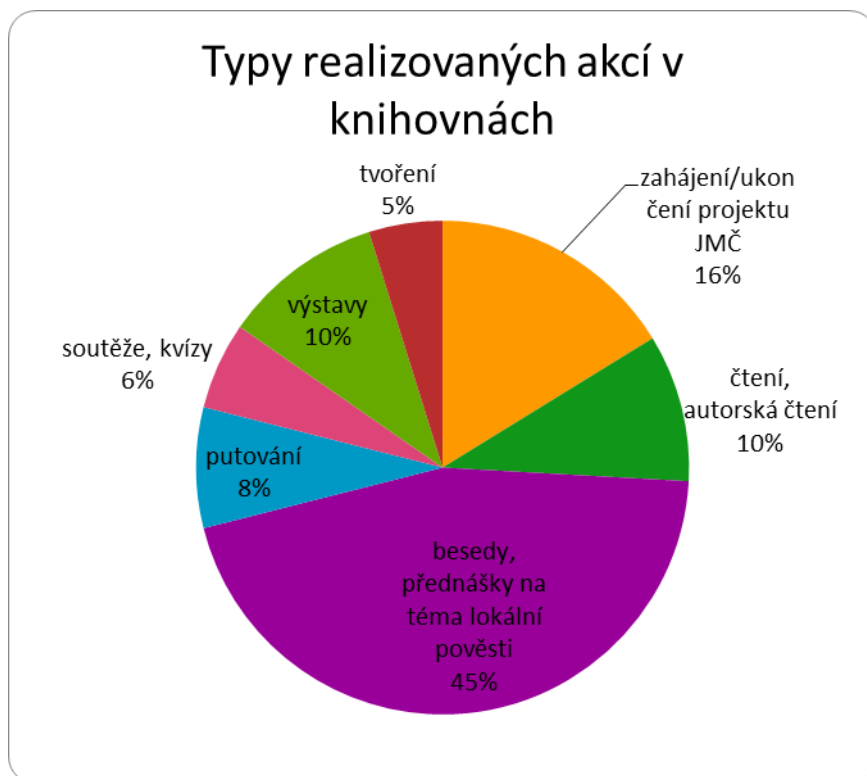
do knihoven a další drobné propagační materiály (záložky, rozvrhy, placky pro děti) a sponzorské věcné dary do soutěží pro děti.

Začátkem září byla vyhlášena literárně-výtvarná soutěž pro děti a mládež na téma „**Příběhy mého kraje**“. Povídky, pohádky, eseje anebo básničky děti odevzdávaly do konce října v šedesáti zapojených knihovnách. Poprvé v tomto ročníku probíhala soutěž v celkem čtyřech věkových kategoriích 4 - 7 let (výtvarná kategorie), dále 8 - 10 let a 11 - 15 let.

Nově, na žádost knihoven, byla soutěž rozšířena o kategorii kolektivů. V průběhu této doby knihovnice, učitelé, regionální spisovatelé či zastupitelé obcí (starostové či místostarostové) četli dětem vybrané texty z regionální literatury a pověsti. Setkání někde probíhala i mimo knihovny, spousta knihoven vyrážela s dětmi také na literárně turistická putování – do historických částí města či do přírody.

Celkem v šedesáti knihovnách v Jihomoravském kraji proběhlo 228 akcí, včetně doprovodných výstav výtvarných prací, zejména menších dětí. Všechny aktivity v knihovnách Jihomoravského kraje se zúčastnilo celkem **5.574 dětí**, včetně rodičů a prarodičů do knihoven zamířilo **7.209 účastníků**.

Na autorských čteních a besedách s dětmi se vystřídal v různých městech a obcích celkem **12 regionálních autorů a ilustrátorů**, jako například: Pavel Čech, Petra Dvořáková, Libuše Šuleřová, Jiří Svoboda, Vlasta Švejdová, Jiří Šandera, František Šalé, Ivo Durec či Zdeněk Železný.

Slavnostní ukončení soutěže Jižní Morava čte

Děti se při slavnostním vyhlášení výsledků literární soutěže v zapojených knihovnách na konci listopadu těšily z darů (poukazy na audioknihy z nabídky Audioteka.cz či vstupenky do VIDA! science centra v Brně) a také ze zajímavých propagačních materiálů (sešity, rozvrhy, záložky k projektu). Autoři prací, které v obou kategoriích byly v knihovnách vybrány jako nejlepší, obdrželi pozvánku do brněnského Divadla Polárka na divadelní představení 3. 12. 2017 anebo do Hvězdárny a planetária Brno na slavnostní vyhlášení dne 9. 12. 2017, a tím postoupily do tzv.

krajského kola. Nejlepších celkem 110 literárních i výtvarných prací z každé knihovny bylo zasláno z knihoven obcí a měst do krajského kola a tři nejlepší z nich v každé kategorii byly slavnostně vyhlášeny v Divadle Polárka a ve Hvězdárně a planetáriu Brno.

*Beseda s Pavlem Čechem, Městská knihovna Boskovice
15. 11. 2017*

Přehled vítězů 2. ročníku Jižní Morava čte v roce 2017

Kategorie literárně - výtvarná 4 – 7 let

1. Petr Šed'a: Hejkal (Obecní knihovna Voděrady)
2. Markéta Kalinová: Rodinný výlet do Lednice (Městská knihovna Břeclav)
3. Kateřina Prudíková: Rajhradské labutě (Městská knihovna Rajhrad)

Kategorie literárně – výtvarná - kolektivy 8 - 15 let

1. Štěpán Tichý a Tereza Tichá: Honza na hrad aneb Honzova cesta (Městská knihovna Boskovice)
2. Eliška Kalová, Anna Bui a Marie Prudká: Pověst o Kateřinské jeskyni (Městská knihovna Blansko)
3. Klára Macháčová, Anna Vašíčková, Jana Balabánová, Monika Šobová, Lenka Šlanhofová: Nový hrad u Olomučan (Obecní knihovna Olomučany)

Kategorie literární 8 - 10 let

1. Daniela Konečková: Pohádka o Moravě (Obecní knihovna Rohatec)
2. Valerie Janečková: Zakletá knihovnice (Městská knihovna Letovice)
3. Lada Turečková: Dračice Réna (Městská knihovna Ivančice)

Kategorie literární 11 – 15 let

1. Nela Bartoníčková : Jak vznikla Ostrá horka (Knihovna Jiřího Mahena, pobočka Soběšice)
2. Lucie Strmisková: I věc má svůj příběh (Obecní knihovna Mokrý Horákov)
3. Anna Walsbergerová: Proč díky bylině existuje srpek (Městská knihovna Kuřim)
3. Patricie Šperková: Pověst o Macoše (Městská knihovna Blansko)

Všechny děti zde zhlédly divadelní či filmové představení, obdržely knižní dary a také si samozřejmě vyslechly dramatizaci vítězných textů v podání herců divadla. Pro některé z nich, zejména z malých obcí, to bylo první setkání s divadlem vůbec.

V závěru roku byla vytvořena výstava o aktivitách projektu, která byla umístěna nejprve v prostorách Krajského úřadu Jihomoravského kraje. Počátkem roku 2018 se přemístila do prostor MZK a nadále bude po celý rok 2018 putovat po knihovnách Jihomoravského kraje.

Aktivitami v rámci tohoto projektu knihovny v obcích a městech opět potvrdily, že jsou přirozenými komunitními centry a oblíbeným místem setkávání všech generací. Také se díky projektu Jižní Morava čte výrazně posílila spolupráce s místními školami, veřejnými knihovnami i obcemi celé Jižní Moravy.¹⁶

Slavnostní vyhlášení v Divadle Polárka 3. 12. 2017

*Městem Hodonínem s babičkou a dědečkem
(fotografie Michaela Macková)*

*Knihovna Jiřího Mahena v Brně,
pobočka Řečkovice
(fotografie Šárka Ondrušková)*

¹⁶ Text vychází ze Závěrečné zprávy k projektu.

Vyhlášení výsledků krajského kola na Hvězdárně a planetáriu Brno 10. 12. 2017

7.2 Regionální projekty na podporu čtenářství

S podporou dotace na regionální funkce realizují některé pověřené knihovny **regionální projekty na podporu čtenářství a poznávání regionu**, které umožňují obecním knihovnám vykonávat aktivity, které by samy neuskutečnily.

REGION BLANSKO

Podpora čtenářství a projekt Čtoucí rodiny v regionu Blansko

Již 8. ročník literárního putování čtoucích rodin připravila na sobotu 27. 5. 2017 Městská knihovna Boskovice ve spolupráci s regionálním oddělením. Putování za tajemnými místy města Boskovice představilo zajímavá místa židovské čtvrti v Boskovicích.

Byl ukončen dvouletý projekt (2015-2017) Putování se šnekem Krasíkem spojený s putovní výstavou, kterou si zapůjčilo deset knihoven.

Závěrečné setkání čtoucích rodin se konalo 16. 9. 2017 v prostorách zámku Rájec-Jestřebí.

27. května 2017 Rájec – Jestřebí s pohádkovými bytostmi – ukončení regionálního projektu „Putování se šnekem Krasíkem“ v zámeckém parku s četbou, soutěží, opékáním párků a vyhodnocením v knihovně s derniérou výstavy (fotografie: archiv regionálního odd. Městské knihovny Boskovice)

V roce 2017 byl zahájen nový regionální projekt (2017 – 2019) na téma čtení příběhů o skřítcích z knihy regionální autorky Lenky Dokoupilové Putování skřítků Vítka; tvoření a setkávání v knihovnách, v plánu je putovní výstava.

REGION HODONÍN

Regionální oddělení Městské knihovny v Hodoníně připravilo již třetím rokem s podporou dotace na regionální funkce projekt pro neprofesionální knihovny „**Historické zločiny a záhady v dílech regionálních autorů**“.¹⁷

Do projektu bylo zapojeno 6 knihoven okresu Hodonín – Hovorany, Terezín, Vlkoš, Želetice, Nová Lhota a Vacenovice. Městská knihovna Hodonín zajistila propagaci, plakáty, řešila s autory dohody o provedení práce, komunikovala s obecními úřady. Knihovny zajišťovaly účast místních MŠ a ZŠ, občerstvení a místo konání přednášky.

Témata a autoři:

Věra Fojtová – „Vinařská krimi“

Stanislav Češka – „Jak se píše detektivky“

PaedDr. Jiří Jilík – „Tajemné příběhy“

Součástí projektu byla výtvarná soutěž pro děti na téma „Můj literární hrdina“.

REGION VYŠKOV

Na podporu čtenářství vyhlásila pověřená knihovna pro knihovny regionu **Čtenářskou výzvu** ve variantách pro dospělé a mládež. V prosinci proběhlo v pověřené knihovně slavnostní vyhodnocení a ocenění účastníků. Zúčastnilo se jí 11 knihoven a do okresního vyhodnocení poslalo své zástupce 6 knihoven. Po dobrých zkušenostech z předchozích let pověřená knihovna opět nabídla na podporu kulturní činnosti akci pro děti Čteme pejskům. Tu naše pracovnice realizovala v letošním roce ve třech knihovnách.

V pěti knihovnách také pracovnice KKD uskutečnila Trénink paměti. Také workshop skládání dekorací ze starých knih podnítl zájem knihovníků takovou akci uspořádat ve své knihovně.

Pořádání aktivit jak vzdělávacích tak kulturních již má v knihovnách své místo a počet knihoven, které akce organizují, se každoročně zvyšuje.

REGION ZNOJMO

V rámci výkonu regionálních funkcí připravila pověřená knihovna tři přednášky s historikem Jihomoravského muzea ve Znojmě PhDr. Jiřím Kacetlem. V knihovnách v Citonicích a Boskovštejně přednášel na téma Karel IV. a jihozápadní Morava, zejména jeho osobní vztah ke znojemskému regionu (na obě přednášky přišlo celkem 40 návštěvníků). V Mašovicích přednášel o kronikách obcí Hradiště u Znojma a Mašovice (zúčastnilo se 60 návštěvníků). Přednášky byly doplněny videoprojekcí.

„Posilování místní identity, podpora rozvoje a fungování místní komunity

Silná sounáležitost občanů s regionem patří mezi základní faktory, které pomáhají rozvinout místní potenciál a přispívají k regionálnímu rozvoji dané oblasti. Podpořeny budou kroky aktérů regionálního rozvoje na všech úrovních, které povedou k posilování místní identity a společenské koheze.“¹⁸

¹⁷ <https://www.knihovnahod.cz/img-region/sluzby-big/171127094302-c6833e9e919bd9ffdc10694d892de5e07.pdf>

¹⁸ Akční plán strategie regionálního rozvoje 2017-2018, s. 29. Dostupné z: https://www.dataplan.info/img_upload/7bdb1584e3b8a53d337518d988763f8d/iii_ma_ap-srr.pdf

8 Naplňování cílů regionálních funkcí stanovených Konceptí rozvoje regionálních funkcí v Jihomoravském kraji v letech 2015-2020

Pověřené knihovny věnovaly v průběhu celého roku při jednání se zřizovateli knihoven pozornost všem obsluhovaným knihovnám. Ať už těm, které nevykazují uspokojivé výsledky (dlouhodobá nečinnost, neplnění požadovaných standardů, bez evidence v databázi MK ČR), či knihovnám, ve kterých došlo k výměně knihovníka, či byla snaha podpořit jejich komunitně vzdělávací činnost.

Krajská koncepce rozvoje regionálních funkcí v letech 2015–2020

Koncepce vymezuje po kvalitativní i kvantitativní stránce naplňování jednotlivých standardů RF a usiluje jejich prostřednictvím o dosažení vytyčených cílů.

1. Poradenská a konzultační činnost, metodické návštěvy, plány, rozborů.
2. Statistika knihovnických činností.
3. Vzdělávání knihovníků, semináře a porady.
4. Tvorba výměnných knihovnických fondů, jejich cirkulace a distribuce.
5. Pomoc při revizi a aktualizaci knihovnických fondů.
6. Nákup a zpracování knihovnických fondů pořízených z prostředků provozovatele (obce) a jejich distribuce.
7. Servis automatizovaného knihovnického systému.

Nad rámec celostátně platných standardů regionálních funkcí jako součást krajské koncepce byla zařazena:

8. Pravidelná medializace nejlepších knihoven a knihovníků, oceňování knihoven a obcí, prezentace příkladů dobré práce.
9. Kulturně-výchovná činnost.

VIZE ROZVOJE REGIONÁLNÍCH FUNKCÍ V JIHMORAVSKÉM KRAJI

Rozvíjet a zkvalitňovat systém regionálních služeb poskytovaných krajskou knihovnou a pověřenými knihovnami s cílem dosáhnout standardizované úrovně veřejných knihovnických a informačních služeb ve všech knihovnách kraje. Podporovat informační, vzdělávací a komunitní funkci knihoven a rozvíjet kulturně výchovnou činnost bez ohledu na velikost obce a lokalitu, v níž knihovna působí. Ve spolupráci s Jihomoravským krajem usilovat o zlepšení podmínek pro jejich činnost a podporovat nezastupitelnou roli knihoven při společenském, kulturním a duchovním rozvoji společnosti.

Cílový stav v roce 2017

- Profesionální knihovny plní funkci komunitních, vzdělávacích a informačních center své pověřené oblasti
- Neprofesionální knihovny v obcích nad 500 obyvatel pořádají minimálně jednu komunitní aktivitu ročně
- Probíhá pravidelná medializace činnosti knihoven, spolupráce s regionálními médii
- Spolupráce s knihovnami paměťových institucí (vzdělávací akce, semináře)

Jedním z cílů, který se nepodařilo realizovat, je zajistit konání alespoň jedné komunitní akce v neprofesionálních knihovnách kraje.

Z toho důvodu byla zvýšená pozornost ve spolupráci s regionálními odděleními pověřených knihoven věnována podpoře činnosti malých obecních knihoven.

Regionální oddělení věnují pozornost medializaci svých knihoven, jsou v kontaktu s regionálními médii, která pravidelně informují o novinkách v činnosti knihoven. Velmi dobrá spolupráce s regionálními médii je například v blanenském regionu.

Webová stránka Knihovny městyse Křtiny odkazující na článek metodičky Heleny Jalové v regionálním týdeníku Zrcadlo Blanenska a Boskovicka.

8.1 Význam regionálních funkcí pro knihovny malých obcí

Zvýšená pozornost byla ze strany pověřených knihoven věnována zejména **malým neprofesionálním knihovnám**, které tvoří nejpočetněji zastoupenou skupinu mezi veřejnými knihovnami. Jako mnohdy jediná kulturní zařízení v obci plní nezastupitelnou úlohu při rozvoji čtenářství, komunitního života, kultury a osvěty. Ačkoli mnozí obyvatelé menších obcí využívají s dojížděním za prací či studiem služeb větších knihoven spádových oblastí, jsou zejména senioři a děti těmi, pro které jsou obecní knihovny mnohdy dostupnou příležitostí k návštěvě kulturního zařízení.

Význam regionálních funkcí pro knihovny malých obcí

Region/okres	Počet knihoven v obcích do 200 obyvatel	% z počtu všech neprofesionálních knihoven	Počet knihoven v obcích do 500 obyvatel	Celkový počet obecních knihoven	% z počtu všech neprofesionálních knihoven
Znojmo	39	28,6	96	136	70,5
Blansko	22	23,1	66	95	69,4
Vyškov	3	4,3	29	69	42,0
Hodonín	5	7,9	20	61	31,7
Brno-venkov	7	5,6	38	125	30,4
Břeclav	0	0	10	57	17,5
CELKEM	76	13,9	259	543	47,69

Význam dotace regionálních funkcí zejména pro malé knihovny také dokládá, že takřka 18,5 % provozovatelů veřejných knihoven v Jihomoravském kraji nevynakládá žádné finanční prostředky na nákup knihovních fondů. Za těchto okolností je nabídka výměnných fondů právě pro tuto skupinu veřejných knihoven existenční záležitostí.

Knihovny bez finančních prostředků na nákup knihovního fondu z prostředků obcí¹⁹

Region	0 – 500 obyvatel	501 – 1 000 obyvatel	1 001 – 3 000 obyvatel	Celkem knihoven bez nákupu KF	Celkový počet obecních knihoven	% knihoven bez nákupu KF
Znojmo	40	5	2	47	136	34,5
Blansko	18	2		20	95	21,0
Brno-venkov	16	7	1	24	125	19,2
Hodonín	3		1	4	61	6,5
Vyškov	3	3		3	69	4,3
Břeclav	2		2	2	57	3,5
CELKEM JMK/%	82	17	6	100	543	18,41

Oproti roku 2016 došlo k nárůstu obcí, které neposkytují finanční prostředky na nákup knihovního fondu (srovnání:

2015 – 111 obcí,

2016 – 89 obcí,

2017 – 100 obcí).

Z 16,24 % knihoven bez nákupu knihovního fondu došlo ke zvýšení na 18,41 %.

Význam regionálních služeb poskytovaných zejména malým obecním knihovnám potvrzují úspěšné výsledky, které jsou pravidelně oceňovány na slavnostním setkání knihoven obcí v Moravské zemské knihovně za účasti zástupců Jihomoravského kraje.

8.2 Propagace činnosti knihoven – webové stránky

Nezastupitelnou úlohu pro informování o činnosti veřejných knihoven a zejména pro propagaci jejich služeb mají **webové stránky**. Patří mezi jedno z deseti kritérií, jejichž naplnění je cílem Standardu pro dobrou knihovnu²⁰. Knihovny v Jihomoravském kraji využívají s oblibou šablony webových stránek. Největší využití má šablona Knihovny města Hradce Králové, modernější šablona s prvky webu 2.0 nabízí šablona Webovky. Metodickou pomoc při založení či s aktualizací webových stránek nabízí regionální oddělení pověřených knihoven v rámci poradenské a konzultační činnosti. Kromě vlastních webových stránek vytvářejí mnohé i menší knihovny svůj profil i přes sociální síť Facebook.

Oblíbenou a využívanou platformou pro sdílení zkušeností a inspiraci knihoven je FB profil, **projekt Knihovny knihovnám**, který založila Městská knihovna v Břeclavi pro lepší spolupráci knihoven zejména v oblasti pořádání kulturních a vzdělávacích akcí pro čtenáře a širokou veřejnost.

Celkem mělo v roce 2017 webové stránky (vlastní, záložka na webové stránce zřizovatele i s pomocí šablony) **87,6 % veřejných knihoven**.

Webové stránky patří v současné době nejen mezi základní informační službu každé knihovny, ale významný je zejména **jejich propagační charakter** (patří mezi základní marketingové nástroje knihoven). Jsou **virtuální výkladní skříní knihovny** – mají podnítit zájem o návštěvu a zejména o služby knihovny, zaujmout, inspirovat a obohatovat svým sdělením. Z toho důvodu je jejich nezbytnou součástí aktuální fotogalerie a pravidelná aktualizace.

¹⁹ Údaje k 31.12.2016

²⁰ Standard pro dobrou knihovnu. Metodický pokyn Ministerstva kultury k vymezení standardu veřejných knihovnických a informačních služeb poskytovaných knihovnami zřizovanými a/nebo provozovanými obcemi a kraji na území České republiky. Národní knihovna České republiky, 2012, s. 9.

U profesionálních knihoven je aktuálním požadavkem stránka/záložka věnovaná dětským čtenářům.

Webová stránka je jednou z kategorií standardu veřejných knihovnických a informačních služeb definovaného v **Metodickém pokynu Ministerstva kultury k zajištění výkonu regionálních funkcí knihoven a jejich koordinaci na území České republiky²¹**.

Mezi požadované údaje webové stránky každé knihovny patří:

- název a sídlo knihovny, kontaktní údaje, název zřizovatele (provozovatele), stručná charakteristika knihovny, výčet oddělení (existují-li), provozní doba, knihovní řád, přehled nabízených služeb, poplatky (ceník).

**Webové stránky v jednotlivých regionech v roce 2017
(v závorce celkový počet knihoven bez poboček)**

Region	Pověřená knihovna	Profesionální knihovny	Neprofesionální knihovny	Plní % neprofesionálních knihoven	Celkem	Plní % všech knihoven
Blansko	1 (1)	11 (11)	89 (95)	93,6	101(107)	94,3
Brno-město	1 (1)	-	-	-	1 (1)	100
Brno-venkov	1 (1)	19 (19)	108 (125)	86,4	128 (145)	88,2
Břeclav	1 (1)	13 (13)	56 (56)	100	70 (70)	100
Hodonín	1 (1)	18 (18)	61 (61)	100	81 (81)	100
Vyškov	1 (1)	6 (6)	62 (68)	91,3	69 (75)	91,1
Znojmo	1 (1)	8 (8)	110 (136)	65,2	119 (145)	80,8
Celkem	7 (7)	75 (75)	488 (543)	89,8	548 (625)	87,6

**Automatizace knihoven (AKS) v jednotlivých regionech v roce 2017
(v závorce celkový počet knihoven bez poboček)**

Region	Pověřená knihovna	Profesionální knihovny Clavius/ARL	Neprofesionální knihovny				Plní % neprof. knihoven	Celkem	Plní % všech knihoven
			Celkem	Clavius/ ARL	REKS/ Reg. ARL	Jiný ²²			
Blansko	1 (1)	11 (11)	95 (95)	20	71	4	100	107 (107)	100
Brno-město	1 (1)	-					100	1 (1)	100
Brno-venkov	1 (1)	19 (19)	108(125)	14	93	1	86,4	128(145)	88,2
Břeclav	1 (1)	13 (13)	55 (56)	52		3	100	69 (70)	98,5
Hodonín	1 (1)	18 (18)	45 (61)	26	19		71,4	62 (80)	77,5
Vyškov	1 (1)	3/3 (6)	61 (68)	2/11	47	1	89,7	68 (75)	90,6
Znojmo	1 (1)	8 (8)	94 (136)	9	73	12	68,3	103 (145)	71,03
Celkem	7 (7)	75 (75)	458(543)	134	303	21	84,3	538 (625)	86,0

²¹ http://knihovnam.nkp.cz/sekce.php3?page=03_Leg/01_LegPod/MetodVKIS_2011.htm

²² Tritius (Brno-venkov, Blansko, Břeclav), LANIUS (Znojmo), Win-knihovna (Vyškovsko), KOHA (Znojmo, Brno-venkov)

OPAC v knihovnách v jednotlivých regionech v roce 2017
(v závorce celkový počet knihoven bez poboček)

Region	Pověřená knihovna	Profesionální knihovny	Neprofesionální knihovny	Plní % neprofesionálních knihoven	Celkem	Plní % všech knihoven
Blansko	1 (1)	11 (11)	95 (95)	100	107 (107)	100
Brno-město	1 (1)	-	-	100	1 (1)	100
Brno-venkov	1 (1)	19 (19)	118 (125)	94,4	128 (145)	88,2
Břeclav	1 (1)	13 (13)	43 (56)	77,1	57 (70)	81,4
Hodonín	1 (1)	18 (18)	38 (61)	60,3	55 (80)	68,7
Vyškov	1 (1)	6 (6)	58 (68)	85,2	65 (75)	86,6
Znojmo	1 (1)	8 (8)	94 (136)	68,3	103 (145)	71,03
Celkem	7 (7)	75 (75)	446 (543)	82,1	528 (625)	84,4

9 Významné události v knihovnách v roce 2017

9.1 Ocenění knihoven Jihomoravského kraje na celostátní úrovni

O dobré práci veřejných knihoven v Jihomoravském kraji svědčí ocenění, která knihovny v uplynulém roce obdržely.

SOUTĚŽ VESNICE ROKU

Diplom za moderní knihovnické a informační služby obdržela v krajském kole soutěže Vesnice roku **Knihovna městyse Křtiny**, která prošla dva roky po sobě (2016, 2017) celkovou rekonstrukcí za podpory dotačního titulu Jihomoravského kraje. Z bývalého skladu byl vybudován nový prostor pro setkávání – literární kavárna s netradičním názvem „Na bidýlku“. Knihovnice paní Marie Pařilová se zapojuje do spolupráce se spolky i se školami nejen v místě, ale i v obcích v blízkém okolí; stará se o webovou stránku <http://krtiny.knihovna.cz/> i Facebook knihovny. Kromě knih a časopisů knihovna nabízí také společenské hry nebo elektronické čtečky knih. Vítězství v krajském kole knihovně zajistilo postup do celostátního kola Knihovna roku 2017 za Jihomoravský kraj.

KNIHOVNA ROKU 2017

„V Týdnu knihoven je každoročně vyhlášovaná významná cena Knihovna roku, kterou uděluje ministr kultury. V letošním roce získala toto nejvyšší ocenění Knihovna Městysu Křtiny. ...

Slavnostní vyhlášení proběhlo v Zrcadlové kapli Klementina v Praze dne 5. října 2017 za účasti ministra kultury a dalších významných hostů. ...

Knihovna sama během posledních několika let zcela změnila své prostory, za pomoci zřizovatele a využití dotačních titulů. Bylo tak možné uskutečnit výměnu regálů, výmalbu a úpravu vnitřních prostor. V knihovně najdete literární kavárnu s příjemným posezením a dva uživatelské počítače. Můžete si vybrat nejen z nových knih, ale také si zahrát společenské hry nebo zapůjčit e-čtečku. Vzniklo zde středisko pro výměnné fondy, kam mohou zajíždět knihovníci z blízkého okolí, aby si vyprali knihy do svých knihoven. Kompletní nabídku služeb pro uživatele lze dohledat nejen na webové stránce, ale také na Facebooku. Akce pro návštěvníky organizuje knihovnice Marie Pařilová, která se snaží spolupracovat se školami v místě a dalšími spolky také na podpoře čtenářství.“²³

²³ zrcadlo.net/clanky/Krtinsti-v-prazskem-Klementinu-prevzali-oceneni-Knihovna-roku-2017-4415/

Interiéry Knihovny městyse Křtiny, vpravo literární bidýlko (fotografie archiv MZK)

Účastníci porady vedoucích regionálních oddělení pověřených knihoven dne 13. 6. 2017 v Knihovně městyse Křtiny (uprostřed pan starosta František Novotný)

SOUTĚŽ MĚSTSKÁ KNIHOVNA ROKU 2017

Na předních místech v kategorii nejmenších knihoven se umístily knihovny z Jihomoravského kraje.

- V kategorii měst do 3000 obyvatel se umístila **Městská knihovna Jevišovice**, okres Znojmo.
- V kategorii 3001 - 5 000 obyvatel se umístila **Městská knihovna Pohořelice** a současně získala ocenění za nejhezčí knihovnu.

SOUTĚŽ KAMARÁDKA KNIHOVNA 2017

Na 3. místě v soutěži Kamarádka knihovna (do 5 000 obyv.) se umístila **Městská knihovna Pohořelice**, okres Břeclav.

9.2 Slavnostní setkání neprofesionálních knihoven Jihomoravského kraje

21. listopadu 2017 se v Moravské zemské knihovně konalo Slavnostní setkání neprofesionálních knihoven Jihomoravského kraje²⁴ spojené s oceňováním nejlépe pracujících knihoven. Slavnostní akci připravila Moravská zemská knihovna v Brně ve spolupráci s pověřenými knihovnami za podpory Krajského úřadu Jihomoravského kraje.

Pozvání přijali Ing. Tomáš Soukal, radní pro oblast kultury a památkové péče a Mgr. Petra Kovářová, vedoucí Odboru kanceláře hejtmána Jihomoravského kraje.

Z každého okresu byla oceněna jedna knihovna, která svojí činností vykazuje nadstandardní výsledky nebo další mimořádné aktivity. Kromě ocenění dobře pracujících knihoven bylo jedním z hlavních cílů slavnosti poukázat na konkrétní přínosy dotace na regionální funkce a význam metodické pomoci pověřených knihoven.

Z tiskové zprávy:

Moravská zemská knihovna ocení nejlepší knihovny Jihomoravského kraje roku 2017

Síť veřejných knihoven v České republice vzbuzuje obdiv a uznání v kulturním světě. Jejich rolí už není jen půjčování knih, ale zvláště v poslední době se přetvářejí v komunitní centra, která zajišťují občanský život obcí. V úterý 21. listopadu se v Moravské zemské knihovně uskutečnilo Slavnostní setkání knihoven a zastupitelů obcí Jihomoravského kraje, na kterém převezme šest nejlépe pracujících neprofesionálních knihoven ocenění za vynikající práci pro rozvoj obce a nadstandardní rozvoj veřejných knihovnických informačních služeb. Slavnostní akce se koná za podpory Krajského úřadu Jihomoravského kraje. Úvodní slovo pronese ředitel MZK v Brně prof. Tomáš Kubiček spolu se zástupcem kraje – radním pro kulturu, Ing. Tomášem Soukalem. Cenu převezmou pracovníci knihovny a starostové obcí ze všech okresů Jihomoravského kraje.

„Za nadstandardní rozvoj veřejných knihovnických a informačních služeb v obci a podporu kulturního a společenského života“ převzaly Ocenění **Knihovna Jihomoravského kraje 2017** z rukou ředitele MZK prof. PhDr. Tomáše Kubička, Ph.D. a radního za oblast kultury ing. Tomáše Soukala tyto knihovny:

Okres Blansko

Obecní knihovna Kořenec

<https://knihovna-korenec8.webnode.cz/>

Vedoucí knihovny: **Mgr. Hana Matulová**

²⁴ <https://www.mzk.cz/pro-knihovny/region/knihovnicka-slavnost/slavnostni-setkani-knihoven-zastupitelu-obci-jihomoravskeho>

Metodička: **Helena Jalová**
Zřizovatel: Obec Kořenec
Starosta: **Miroslav Zemánek**

Z nominace pověřené knihovny:

„Paní Matulová se k obnově činnosti knihovny ve své obci postavila velmi aktivně a za dobu jejího působení od roku 2015 se knihovna stala nedílnou součástí kulturních aktivit v obci. V roce 2016 získala ocenění na setkání knihovníků regionu Blansko jako jedna z nejlépe pracujících knihoven. Navrhuji paní knihovnici, Mgr. Hanu Matulovou, na ocenění za

- *Vybudování moderní knihovny v obci Kořenec*
- *Vytvoření centra pro mezigenerační setkávání*
- *Podporu dětského čtenářství v obci Kořenec.“*

Zleva: PaedDr. Oldřich Kovář, ředitel Kulturního zařízení města Boskovice, p.o., Miroslav Zemánek, starosta obce Kořenec, knihovnice Mgr. Hana Matulová, metodička Helena Jalová, Mgr. Adéla Dilhofová, vedoucí odboru knihovnictví MZK, Ing. Tomáš Soukal, radní JMK a prof. T. Kubiček, ředitel MZK

Okres Brno-venkov

Obecní knihovna ve Viničných Šumicích

<http://www.knihovnavinicnesumice.wz.cz/>

Knihovnice: **Zdenka Puklová**

Metodička: **Lenka Šeffero**

Zřizovatel: Obec Viničné Šumice

Starosta: **Josef Drápal**

Zleva: Josef Drápal, starosta obce Viničné Šumice, Zdenka Puklová, knihovnice, Lenka Šeffero metodička pověřené knihovny, Mgr. Adéla Dilhofová, vedoucí odboru knihovnictví MZK, Ing. Tomáš Soukal, radní JMK, prof. Tomáš Kubiček, ředitel MZK

Z nominace pověřené knihovny:

„Knihovna vykazuje velmi dobré statistické výsledky, věnuje se práci s dětmi a je součástí kulturního života obce. Svým návštěvníkům nabízí krásné moderní prostory. Díky osobnosti paní Puklové, jejímu nadšení pro knihovnu, jejím zkušenostem a vytrvalé práci, díky velmi dobré součinnosti knihovny se zřizovatelem, školou a dalšími subjekty v obci a díky spolupráci s regionální knihovnou se knihovna ve Viničných Šumicích řadí mezi nejlepší v regionu Brno-venkov.“

Okres Břeclav

Místní lidová knihovna Křepice

<http://www.knihovnakrepice.webk.cz/>

Knihovnice: **Božena Dvořáková, Markéta Papežová**

Metodička: Jarmila Smolová

Zřizovatel: **Obec Křepice**

Starostka: **František Hlaváček**

Z nominace pověřené knihovny:

„Knihovna vykazuje velmi dobré výsledky. Je centrem vzdělávání, komunikace, setkávání a odpočinku. Je vyhledávaným místem jak dětmi, tak i dospělou populací. Upravené prostory, vybavení, veselá výzdoba, ochotné a milé knihovnice, přispívají k příjemně stráveným chvílím v knihovně. Zvláště aktivity pro děti jsou připravovány velmi pečlivě s ohledem na jejich potřeby a zájmy. Pečlivé přípravy a čas strávený nad nimi se odráží v zájmu čtenářů o účast na akcích, jejich nadšení a spokojenost po skončení. Výborná je i spolupráce se zřizovatelem, školami, spolky. Knihovna je také zapojena do projektu Jižní Morava čte podporovaným JMK. Zájem o služby, návštěvnost a ohlasy ze strany veřejnosti, jsou největším oceněním práce knihovnic.“

Zleva: František Hlaváček, starosta obce Křepice, knihovnice Božena Dvořáková, Jarmila Smolová, vedoucí regionálního oddělení, Mgr. Marek Uhlíř, ředitel Městské knihovny Břeclav, Mgr. Adéla Dilhofová, vedoucí odboru knihovnictví MZK, Ing. Tomáš Soukal, radní JMK, prof. Tomáš Kubiček, ředitel MZK

Okres Hodonín

Místní knihovna Tvarožná Lhota

<http://www.infocentrumzdanice.cz/index.php?view=knihovna>

Knihovnice: **Eva Tomečková**

Metodička: Magda Švejcarová

Zřizovatel: Obec Tvarožná Lhota

Starostka: **Martina Bílková**

Z nominace pověřené knihovny:

„Místní knihovnu v Tvarožné Lhotě navrhuji na ocenění za její kulturní přínos v obci. Knihovna je nedílnou součástí kulturního dění v obci, je místem setkávání všech věkových a zájmových skupin, podporuje nejen čtenářství, ale zapojuje se i do akcí pořádaných obcí. Díky dobré spolupráci se zřizovatelem se knihovna stala multifunkčním centrem – součástí knihovny je i IC.“

Ocenění na webových stránkách knihovny

Zleva: Eva Tomečková, knihovnice, Martina Bílková, starostka obce Tvarožná Lhota, Mgr. Hana Šimonová, ředitelka Městské knihovny Hodonín, Magda Švejcarová, vedoucí oddělení informačních zdrojů a regionálních služeb, Mgr. Adéla Dilhofová, vedoucí odboru knihovnictví MZK, Ing. Tomáš Soukal, radní JMK, prof. Tomáš Kubíček, ředitel MZK

Okres Vyškov

Obecní knihovna Letonice

<http://knihovna.letonice.cz/>

Knihovnice: **Ilona Ficová**

Metodička: Jaroslava Barová

Zřizovatel: Obec Letonice

Starosta: **Ing. Jiří Skokan**

V roce 2012 prošla knihovna celkovou rekonstrukcí, díky které získala moderní prostředí a podmínky pro poskytování širokého spektra služeb. Zaznamenává stálý nárůst počtu registrovaných čtenářů, návštěvníků, výpůjček i akcí. Letos se stala knihovnou profesionální.

Z nominace pověřené knihovny:

„Knihovna Letonice patří v posledních letech mezi nejlepší v regionu. Díky obětavosti paní Ficové, která zde tráví daleko více hodin než má v úvazku, poskytuje svým uživatelům příjemné prostředí, místo k setkávání a příjemnou nabídku akcí a aktivit, které se zde pořádají. V roce 2014 paní Ficová na podzimní poradě knihovníků regionu Vyškov obdržela ocenění Nejlepší knihovna regionu

Zleva: Ilona Ficová, knihovnice, Ing. Jiří Skokan, starosta obce Letonice, Jaroslava Barová, zástupkyně ředitele KKD ve Vyškově, Mgr. Pavel Klvač, ředitel KKD ve Vyškově, Mgr. Adéla Dilhofová, vedoucí odboru knihovnictví MZK, Ing. Tomáš Soukal, radní JMK, prof. Tomáš Kubíček, ředitel MZK.

Okres Znojmo

Obecní knihovna v Pavlicích

knihovna.pavlice@seznam.cz

Knihovnice: **Ing. Jana Nachtneblová**

Metodička: Mgr. Jana Sikorová

Zřizovatel: Obec Pavlice

Starosta: **Ing. Pavel Nechvátal**

Z nominace pověřené knihovny:

„Přestože knihovna působí v malé místnosti, je v ní patrný vývoj a představuje místo setkávání nejen pro dospělé čtenáře, ale především pro děti, které tvoří téměř polovinu všech uživatelů. Paní knihovnice sleduje trendy oboru a účastní se porad.“

Zleva: Ing. Jana Nachtneblová, Mgr. Jana Sikorová, vedoucí regionálního oddělení Městské knihovny Znojmo, Ing. Pavel Nechvátal, starosta obce Pavlice, Mgr. Adéla Dilhofová, vedoucí odboru knihovnictví MZK, Ing. Tomáš Soukal, radní JMK, prof. Tomáš Kubiček, ředitel MZK

Součástí programu Slavnostního setkání knihoven a zastupitelů obcí Jihomoravského kraje 2017 byl příspěvek na téma **Veřejné knihovny a možnosti jejich dalšího financování**. Prezentaci s názvem Jak mít dobrou knihovnu představila Mgr. Monika Kratochvílová z Oddělení vzdělávání a krajské metodiky. V úvodu představila činnost oddělení jako odborného pracoviště, které usiluje za pomoci metodických návštěv, vydáváním publikací, poradenskou a konzultační činností o rozvoj veřejného knihovnictví se zaměřením na knihovny v Jihomoravském kraji a jejich proměnu ve skutečná komunitní centra. Za oddělení vzdělávání a krajské metodiky zdůraznila, že to jsou právě knihovny jako veřejné instituce přístupné a dostupné všem bez omezení, které mají potenciál ovlivňovat úroveň a kvalitu života obyvatel měst a obcí, kde působí.

Možnosti dalšího financování knihoven představila ve své prezentaci Mgr. Jarmila Bíšková z Odboru projektového programování MZK. Kromě státních dotací upozornila na další možnosti vícezdrojového financování pro knihovny, např. prostřednictvím MAS, SKIP nebo Nadace Via.

V rámci hudebního vystoupení se představily žákyně ZUŠ Universum, s.r.o., z Brna. Akci podpořily firmy Ceiba, Elsys Engineering a Knihkupectví Daniela.

Mgr. Petra Kovářová a Ing. Tomáš Soukal, zástupci Jihomoravského kraje

Každoroční oceňování knihoven probíhá v souladu s **Koncepcí rozvoje regionálních funkcí v Jihomoravském kraji na období let 2015-2020**. „Slavnostní předání cen proběhne vždy jednou ročně v MZK za přítomnosti zástupců KÚ JMK, ředitelů a zřizovatelů knihoven a odborné knihovnické veřejnosti.“²⁵

Oceněné knihovny, které svými aktivitami překračují standard běžné knihovnické práce, jsou dobrým příkladem a tvůrčí inspirací pro ostatní.

9.3 Oceňování knihoven v regionech

Kromě oceňování dobře pracujících knihoven na krajské úrovni oceňují svoje profesionální a neprofesionální knihovny také některé pověřené knihovny s cílem motivovat a povzbudit k lepší činnosti i další obsluhované knihovny v regionu.

BŘECLAV

„Všem knihovníkům bylo na poradách koncem roku poděkováno za odvedenou práci a obdrželi děkovný list. Těm knihovníkům a knihovnicím, kterým se podařilo rozšířit služby, rozvíjet kulturně výchovnou činnost v obci, uskutečnili zajímavé aktivity zvláště pro dětského čtenáře, ti obdrželi děkovný list a knihu....Poděkování za spolupráci podporu knihoven a vstřícnost obdrží formou dopisu také zřizovatelé.“²⁶

Diplom a knihu obdrželi jako poděkování za rozvoj komunitní role knihovny v obci a rozvoj dětského čtenářství:

Městská knihovna Hustopeče,

Městská knihovna Mikulov

Městská knihovna Pohořelice

Brumovice

Březí

Ivaň

Křepice

Nikolčice

Obecní knihovna Vrbice

Poděkování za spolupráci podporu knihoven a vstřícnost obdrželi formou dopisu také zřizovatelé.

²⁵ https://www.mzk.cz/sites/mzk.cz/files/koncepce_rf_jmk_2015.pdf

²⁶ Z Komentáře k výkazu výkonu regionálních funkcí Městské knihovny Břeclav za rok 2017

VYŠKOV

Již devátým rokem byly oceněny nejlepší knihovny vyškovského regionu na pravidelné poradě neprofesionálních knihoven, která se konala 9. listopadu 2017 v Knihovně Karla Dvořáčka ve Vyškově a 16. listopadu 2017 v Městské knihovně ve Slavkově u Brna.

Ocenění **Nejlepší knihovna regionu za rok 2017** obdržela **Knihovna v Pustiměři** (Anna Hrozová) za kulturně-výchovnou činnost, dobrou práci s výměnným fondem, práci s dětskými čtenáři, vysokou návštěvnost a dobrou úroveň knihovny.

Na krajské ocenění byla jako nejlepší knihovna navržena Knihovna Letonice (Ilona Ficová) za velmi dobrou práci a za pozvednutí celkové úrovně knihovny.

Poděkování bylo uděleno knihovnicím:

Markéta Bílková (Obecní knihovna Brankovice), za reorganizaci knihovny, práci s fondem a pozvednutí celkové úrovně knihovny.

Jaroslava Helísková (Obecní knihovna Nížkovice), za reorganizaci knihovny spojenou s dotací Jihomoravského kraje Obecní knihovny, práci s fondem a kulturní aktivity v knihovně.

9.4 Vesnice roku 2017

„Cílem soutěže Vesnice roku v Programu obnovy venkova je snaha povzbudit obyvatele venkova k aktivní účasti na rozvoji svého domova, zveřejnit rozmanitost a pestrost uskutečňování programů obnovy vesnic a upozornit širokou veřejnost na význam venkova.“²⁷

Do 23. ročníku krajské soutěže Vesnice roku 2017 Jihomoravského kraje se přihlásilo celkem 17 obcí (o 5 více než v roce 2016). Vyhlášovatelé soutěže jsou Spolek pro obnovu venkova, Ministerstvo pro místní rozvoj, Ministerstvo zemědělství a Svaz měst a obcí ČR. Hodnocení provedla desetičlenná komise v termínu od 29. 5. do 2. 6. 2017. Až na jednu knihovnu patřily všechny do kategorie neprofesionálních knihoven.

Členkou krajské komise za Svaz knihovníků a informačních pracovníků ČR byla vedoucí úseku okresní metodiky regionu Blansko, paní Helena Jalová.

Přehled soutěžících knihoven:

OKRES BLANSKO

Obecní knihovna Drnovice

Knihovna městyse Křtiny

Obecní knihovna Petrovice

OKRES BRNO-VENKOV

Obecní knihovna Drásov

Obecní knihovna Těšany

Obecní knihovna Tvarožná

OKRES BŘECLAV

Místní lidová knihovna Bulhary

Místní lidová knihovna Morkůvky

OKRES HODONÍN

Místní knihovna v Blatnici pod Svatým Antonínkem

Místní knihovna Kostelec u Kyjova

Místní knihovna Milotice

²⁷ <http://www.vesniceroku.cz/>

Obecní knihovna Násedlovice
Místní knihovna Nová Lhota
Místní knihovna Vacenovice

OKRES VYŠKOV

Obecní knihovna Otnice

OKRES ZNOJMO

Místní knihovna Vedrovice
Místní knihovna ve Výrovicích

Při hodnocení knihoven se přihlíží k těmto hodnotícím kritériím:

1. Koncepční dokumenty obce
2. Společenský život v obci
3. Aktivity občanů
4. Podnikání v obci
5. Péče o stavební fond a obraz vesnic
6. Občanská vybavenost, inženýrské sítě, úspory energií
7. Péče o veřejná prostranství, přírodní prvky a zeleň v obci
8. Péče o krajinu
9. Připravované záměry
10. Informační technologie obce

Diplom za moderní knihovnické a informační služby obdržela Knihovna městyse Křtiny v okrese Blansko. Knihovna prošla celkovou rekonstrukcí za pomoci dotačního titulu Jihomoravského kraje, který využila v roce 2016 i 2017. Diplom byl slavnostně předán 22. 7. 2017 a umožnil knihovně postup do celostátního kola Knihovna roku 2017 za Jihomoravský kraj.

10 Ediční činnost Moravské zemské knihovny a pověřených knihoven JMK

V prvním pololetí 2017 vydala Moravská zemská knihovna v rámci metodické činnosti dvě informační brožury:

- **Jižní Morava čte. Pojd'te s námi do knihovny**
https://www.mzk.cz/sites/mzk.cz/files/souboryMZK/pdf/mzk_jmc_brozurka_10_12_online_min.pdf
- **Obecní knihovny: nový dotační titul na podporu modernizace a vybavení obecních knihoven v Jihomoravském kraji**
https://www.mzk.cz/sites/mzk.cz/files/souboryMZK/pdf/mzk_jmc_brozurka_dotacni_titul_14_online_min.pdf

Regionální oddělení pověřených knihoven pravidelně zpracovávají výsledky činnosti veřejných knihoven svého regionu v uplynulém roce.

Městská knihovna Břeclav zpracovala *Veřejné knihovny regionu Břeclavska v roce 2016*, Městská knihovna ve Znojmě *Výsledky činnosti veřejných knihoven znojemského regionu za rok 2016*, *Přehled činnosti veřejných knihoven regionu Vyškov v roce 2016* vydala Knihovna Karla Dvořáčka ve Vyškově a Městská knihovna Kuřim zpracovala *Veřejné knihovny regionu Brno-venkov 2016*.

Tyto materiály, slouží nejen pro vyhodnocení činnosti, ale zejména jako informace zřizovatelům o činnosti jimi provozovaných knihoven. Výsledky bývají zdrojem analýz a podnětů pro další rozvoj knihovnických služeb, jsou předmětem jednání pracovních porad profesionálních i neprofesionálních knihoven.

Na webových stránkách pověřených knihoven zpřístupňují regionální oddělení informace pro knihovny, kde informují o novinkách, zpřístupňují adresář obsluhovaných knihoven včetně údajů o poskytovaných službách, kontaktech na regionální pracovníky, zveřejňují zprávy z porad a další aktuální informace.

Kontakty na regionální oddělení pověřených knihoven

BLANSKO: <https://www.kulturaboskovice.cz/knihovna/pro-knihovny/kontakt>

BRNO-VENKOV: <https://www.mkkurim.cz/regionalni-oddeleni/kontakty/>

BŘECLAV: http://www.knihovna-bv.cz/index.php?path=r_kontakty/

HODONÍN: <https://www.knihovnahod.cz/region-kontakty.html>

VYŠKOV: <http://www.kkdvyskov.cz/pro-knihovny-2/informace/>

ZNOJMO: <http://www.knihovnazn.cz/pro-knihovny/kontakty.html>

10.1 31. ročník vydávání časopisu Duha

Moravská zemská knihovna v Brně vydává od roku 1987 čtvrtletník Duha, časopis s podnázvem Informace o knihách a knihovnách z Moravy. Všechna čísla jsou kromě tištěného vydání dostupná také on-line na webových stránkách Moravské zemské knihovny. <https://duha.mzk.cz/>, starší ročníky přes digitální knihovnu Kramerius: <http://duha.mzk.cz/archiv-digitalizovane-duhy>.
Tištěná čísla vycházela v počtu 56 stran.

Časopis vychází na podporu metodické činnosti, jako platforma předávání zkušeností, příkladů dobré praxe a sdílení nových trendů ve veřejných knihovnách a podporu celoživotního vzdělávání knihovníků. Vychází s podporou Jihomoravského kraje.

Pravidelnými odběrateli jsou všechny krajské knihovny a zejména městské a obecní knihovny v Jihomoravském kraji.

Témata Duhy v roce 2017:

1. Dětské čtenářství
2. Dospívající a knihovny
3. Dospělí uživatelé
4. Senioři a knihovny

Přehled rubrik:

Studie/Články
Inspirace, podněty, náměty
Proměny českého knihovnictví
Veřejné knihovny
Konference, akce
Informace pro knihovny
Z činnosti MZK
Knihovnické osobnosti JMK
Oči Brna
Recenze
Z historie knihoven
Zkušenosti ze zahraničních knihoven
Rozhovor
Fejeton

The screenshot shows the website 'DUHA' with the subtitle 'Informace o knihách a knihovnách z Moravy'. The main content area displays the current issue '4 / 2017' and lists several articles under categories like 'Úvodník', 'Studie/clánky', 'Inspirace, podněty, náměty', 'Proměny českého knihovnictví', 'Veřejné knihovny', 'Konference/akce', and 'Informace pro knihovny'. On the left, there is a calendar of events for the month of March. On the right, there is a section for 'Publikační činnost MZK' and a login form for 'Společnost Jiřího Mahena'.

Elektronické vydání Duhy, č. 4/2017

11 Vzdělávání knihovníků

Jednou z prioritních oblastí, kterou pověřené knihovny v roce 2017 zabezpečovaly, bylo vzdělávání knihovníků včetně pořádání porad a seminářů. Vzdělávací programy připravilo pro smluvní knihovny 7 pověřených knihoven (kromě Knihovny Jiřího Mahena v Brně, která tento typ činnosti nevykonává). Účast na vzdělávacích aktivitách vykázalo celkem **361 knihoven**.

11.1 Vzdělávání v Moravské zemské knihovně

Nezbytným předpokladem zvyšování úrovně poskytovaných služeb je vzdělávání knihovníků, které v rámci kraje garantovalo oddělení vzdělávání a krajské metodiky Moravské zemské knihovny v Brně. Na úrovni regionů naplňují vzdělávací potřeby knihovníků profesionálních i neprofesionálních knihoven regionální oddělení pověřených knihoven, která ve spolupráci s Moravskou zemskou knihovnou usilují o realizaci cílů stanovených krajskou koncepcí rozvoje regionálních funkcí.

Nejvyšší podíl na vzdělávání knihovníků v JMK měla tradičně MZK v Brně, která z pozice krajského centra vzdělávání připravila pro **118 knihoven a 616 účastníků** celkem **31 kurzů a odborných seminářů**.

V oblasti vzdělávání knihovníků Jihomoravského kraje v roce 2017 probíhala klasická frontální výuka, zejména praktická školení, semináře a workshopy.

Přehled konaných akcí v MZK

28.11.2017	Knihovníci knihovníkům - inspirace z knihoven
15.11.2017	Učíme (se) citovat
02.11.2017	Novinky Knihovny.cz a Akviziční portál
24.10.2017	Prezentace databází českých a zahraničních deníků a databáze ASPI

18.10.2017	Statistické vykazování v knihovnách
21.09.2017	CLAVIUS v MARC21 a RDA
19.09.2017	Knihovníci píší Wikipedii
05.09.2017 - 06.09.2017	Knihovny a mládež
14.06.2017	Tvorba letáku pro propagaci knihovny
07.06.2017	MS Excel pro středně pokročilé
01.06.2017	Tvorba atraktivní prezentace
31.05.2017 - 01.06.2017	Katalogizační pravidla RDA ve formátu MARC 21
24.05.2017	MS Word pro středně pokročilé
22.05.2017	MS PowerPoint pro středně pokročilé
18.05.2017	Postřehy ze zahraničních knihoven II.
16.05.2017	MS Excel pro začátečníky
18.04.2017	MS PowerPoint pro začátečníky
11.04.2017	Postřehy ze zahraničních knihoven I.
06.04.2017	Jenom Facebook nestačí
07.03.2017	Plánovaná podoba MVS v portálu Knihovny.cz
07.03.2017	Kurz řešení konfliktních situací a sebeobrany pro knihovníky

Cílem vzdělávacích aktivit bylo tak jako v předcházejících letech zkvalitnění a rozšíření práce s informacemi, seznámení s novými trendy, řešení problémů v knihovnách a informační vzdělávání uživatelů knihoven.

Oddělení vzdělávání a krajské metodiky zajišťovalo kurzy v počítačové učebně, semináře a vzdělávací akce v konferenčním sále MZK, celkem bylo připraveno v rámci regionálních funkcí **23 vzdělávacích akcí** (27 akcí celkem). Navštívilo je z pověřených, základních i odborných knihoven celkem **476 účastníků** (dohromady na všech akcích 719 účastníků). **8 porad**, které MZK pořádala, navštívilo **70 účastníků**.

11.2 Zkoušky podle Národní soustavy kvalifikací

Moravská zemská knihovna v Brně se v roce 2015 stala autorizovanou osobou Ministerstva kultury a získala oprávnění, jako zatím jedna ze tří knihoven v České republice (kromě Národní knihovny ČR a Moravskoslezské vědecké knihovny v Ostravě), realizovat zkoušky pro celkem pět profesních kvalifikací knihovníků. Stejně tak v roce 2016 akreditovala MZK v Brně u MŠMT také nové kurzy, zahrnující předměty v návaznosti na tyto profesní kvalifikace, dané Národní soustavou kvalifikací.

V roce 2017 byly realizovány kurzy:

Knihovník katalogizátor,
Referenční knihovník,
Knihovník v přímých službách
Knihovník – správce fondů

Zkoušky úspěšně absolvovalo celkem 16 uchazečů, kteří obdrželi certifikát stvrzený autorizovanou osobou (MZK) pod hlavičkou Ministerstva kultury ČR.

11.3 E-learningové vzdělávání

V roce 2017 pokračoval již šestým rokem e-learningový Knihovnický kurz, jehož cílem je nabízet chybějící či rozšiřující (inovační) oborové vzdělání knihovníkům z řad veřejných profesionálních i neprofesionálních knihovne. Kurz probíhal v jarním a podzimním termínu.

Témata modulů:

Informační zázemí oboru
 Legislativa k oboru
 Informační fondy a typologie dokumentů
 Akvizice
 Evidence knihovního fondu
 Knihovnické a informační služby
 Informační etika
 Jmenný popis
 Věcný popis
 Základy bibliografie a Metodika tvorby bibliografií a rešerši
 Elektronické informační zdroje
 Digitální knihovny
 Práce se čtenářem
 Informační gramotnost
 Online prezentace knihoven

Již pátým rokem se konal e-learningový tutorovaný kurz Služby knihoven v rozsahu 13 modulů.

Cílem kurzu je poskytovat rozšiřující (inovační) vzdělání především vedoucím i řadovým pracovníkům služeb zejména z veřejných profesionálních knihoven.

Přehled témat:

1. Úvod do právního rámce služeb
2. Informační etika a knihovny
3. Meziknihovní služby a jejich zdroje
4. Referenční služby
5. Volné elektronické informační zdroje
6. Licencované elektronické informační zdroje
7. Rešeršní služby
8. Služby specifickým skupinám uživatelů
9. Komunikace s uživateli knihoven
10. Výzkumy uživatelských potřeb
11. Prostorové možnosti knihovny a vybavení knihoven
12. Organizování akcí v knihovnách
13. Benchmarking knihoven

Na závěr obou kurzů obdrželi účastníci, kteří splnili všechny podmínky, potvrzení (osvědčení)

Absolvent kurzu.

	Počet absolventů		
	jaro	podzim	
		Počet účastníků	Počet absolventů
Knihovnický kurz	47	49	36
Služby knihoven	25	58	39
CELKEM	57	107	75

12 Hodnocení výkonu jednotlivých regionálních funkcí a plnění standardů regionálních funkcí

V roce 2017 vykonávalo regionální funkce v 7 okresech JMK 7 pověřených knihoven, jejichž činnost koordinovala a metodicky řídila Moravská zemská knihovna v Brně.

Pověřené knihovny zabezpečovaly všechny regionální činnosti. MZK v Brně vykonávala zejména poradenskou a konzultační činnost, statistiku knihovnických činností, organizovala vzdělávání knihovníků, semináře a porady. Knihovna Jiřího Mahena v Brně jako pověřená knihovna okresu Brno–město se se svými 15 obsluhovanými pobočkami, jejichž činnost je podporována z prostředků dotace na regionální funkce, soustředila především na tvorbu výměnného knihovního fondu; jeho akvizici, zpracování, distribuci a cirkulaci.

Pozornost regionálních oddělení se začátkem roku stejně jako v předešlých letech soustředila na činnosti nevyžadující výjezdy ke smluvním knihovnám. Činnosti jako nákup výměnných fondů, metodické návštěvy, revize a aktualizace fondů se začaly pravidelně uskutečňovat až koncem 1. čtvrtletí.

12.1 Výměnné fondy

Budování a využívání účelově budovaných knihovních fondů – výměnných fondů – patřilo mezi nejvýznamnější a nejvíce využívanou regionální službu.

Budování výměnných fondů, jejich cirkulace prostřednictvím výměnných souborů, stejně tak jako revize a pravidelná aktualizace knihovního fondu patřily jako každoročně k základním regionálním službám všech sedmi pověřených knihoven.

Budování výměnných fondů v pověřených knihovnách JMK

Region	Nákup VF v Kč	Počet zakoupených k.j. z celkové částky dotace	% z celkové částky dotace	Celkový počet VF k 31.12.2017
Blansko	525 911,00	2 945	27,4	510848
Brno-město	261 720,00	1 552	64,6	29 360
Brno-venkov	621 612,13	3 568	24,5	52 349
Břeclav	385 927,00	2 027	24,9	40 228
Hodonín	469 834,00	2 403	24,8	35 188
Vyškov	353 639,00	1 806	18,7	26 282
Znojmo	537 004,00	2 680	25,7	43 686
CELKEM	3 155 647,13	16 981	26,37	278 941

Význam budování výměnného fondu a jeho cirkulace prostřednictvím výměnných souborů potvrzují počty expedovaných souborů a počty svazků v souborech.

Cirkulace výměnných fondů v letech 2016 a 2017

	2016	2017	+ / - (2016/2017)
Počet obslužených knihoven	587	614	+ 27
Počet expedovaných souborů	2 762	2 723	- 39
Počet svazků v souborech	160 285	162 672	+ 2 387

V roce 2017 využilo cirkulaci v JMK o 27 knihoven více než v roce 2016 – celkem **614 knihoven**, vypůjčeno bylo o 39 souborů méně – celkem **2 723 souborů**, v nichž však bylo **162 672 svazků** (nárůst o 2 387 svazků).

Cirkulace výměnných fondů umožňuje rozšíření nabídky kmenových fondů smluvních knihoven. Přírůstky do výměnných fondů byly pořízeny z velké části z krajské dotace na regionální funkce, část představují dary. V roce 2017 byly výměnné fondy tímto způsobem doplněny o **539 svazků**.

Skutečnost, že lze výměnné soubory expedovat do knihoven vlastní dopravou v rámci výkonu regionálních funkcí, zvyšuje zájem o tuto službu. Bývá využívána nejvíce možnost služebního automobilu (knihovny či zřizovatele). Rozvoz bývá spojován s metodickými návštěvami.

12.2 Poradenská a konzultační činnost

Poradenská a konzultační činnost pověřených knihoven patřila v roce 2017 ke druhé nejvíce využívané službě, vyžádalo si ji **650 knihoven** (o 54 více než v roce 2016, počet bez MZK). Pověřené knihovny JMK uskutečnily spolu s MZK celkem **974 metodických návštěv**, což je **o 91 návštěv více** než v uplynulém roce. Z celkového počtu **2 153 poskytnutých konzultací** (o 82 více než v předcházejícím roce), zabezpečila MZK v Brně touto činností 12 knihoven a poskytla celkem 92 konzultací.

Náplň konzultací a metodických návštěv se týkala všech oblastí práce obsluhovaných knihoven včetně ekonomicko právních otázek. Stejně jako v minulých letech byly konzultace a metodické návštěvy zaměřeny na statistické výkaznictví, automatizaci knihovnických činností, výměnné fondy, aktualizaci a revizi knihovnických fondů, knihovnickou techniku. Časté byly dotazy směřované k novému regionálnímu projektu Jižní Morava čte nebo dotačního titulu JMK Obecní knihovny.

Moravská zemská knihovna v Brně vydala v rámci poradenské činnosti čtyři elektronická a čtyři tištěná čísla časopisu Duha. Časopis je současně platformou pro sdílení aktivit a inspirativních podnětů mezi veřejnými knihovnami Jihomoravského kraje.

Standard Poradenská a konzultační činnost, metodické návštěvy, plány, rozbor

Periodicita: Průběžně, metodická návštěva minimálně 2x ročně v každé obsluhované knihovně provozované obcí v kraji.

Oproti loňskému roku došlo k navýšení počtu metodických návštěv (+ 91), v JMK celkem 974 metodických návštěv. Statisticky vychází na jednu obsluhovanou knihovnu 1,56 návštěv.

Rozbor činnosti – vyúčtování dotace RF za rok 2017 bylo doručeno včetně komentáře odboru regionálního rozvoje KÚ JMK v únoru 2017. Byla sestavena **Výroční zpráva o hodnocení výkonu regionálních funkcí knihoven v Jihomoravském kraji v roce 2016**, která byla zaslána Knihovnickému institutu Národní knihovny ČR a odboru kultury a památkové péče JMK. Byla zároveň vystavena na webových stránkách oddělení knihovnictví: <http://www.mzk.cz/region>.

12.3 Statistika knihovnických činností

Vykonávání této regionální služby patří mezi statistickou povinnost vyplývající ze zákona č. 89/1995 Sb., o státní statistické službě, ve znění pozdějších předpisů. Jejím cílem je shromažďování, zpracování a zveřejňování statistických informací z činností regionálních oddělení pověřených knihoven. Ačkoli se tato služba bezprostředně na rozvoji regionálních činností nepodílí, poskytuje potřebné podklady pro jejich další rozvoj.

Zahrnuje poradenství, kontrolu, urgenci a zpracování statistických výkazů a komentářů. Náročnější konzultace ke statistice jsou zahrnuty v poradenské a konzultační činnosti. Zpracování statistiky je

hlavní náplní činnosti regionálních oddělení pověřených knihoven a krajské knihovny zejména v období od počátku ledna do poloviny února.

MZK a pověřené knihovny využívají statistický program STAT-Excel, který výrazně usnadňuje a zjednodušuje zpracování statistických výkazů a zejména následné vyhodnocení statistických ukazatelů včetně standardu VKIS. Ačkoli je určen především pro vkládání a vyhodnocování údajů, které shromažďuje NIPOS (Roční výkaz o knihovně KULT (MK) 12-01), jsou součástí tabulek i údaje z regionálních činností (výměnné fondy, semináře, porady, konzultace). Program je využíván celoročně pro aktuální zjišťování potřebných statistických informací a při zpracování dílčích hodnocení a analýz.

Standard Statistika knihovnických činností

Periodicita: 1x ročně výkazy, průběžně využití

Standard statistika knihovnických činností byl v rámci kraje i jednotlivých okresů (regionů) splněn, údaje jsou celoročně využívány při analýzách a řešení dílčích problémů v knihovnách.

12.4 Vzdělávání knihovníků, semináře

Vzdělávání knihovníků a semináře patří mezi regionální službu, o kterou bývá již tradičně mezi knihovníky velký zájem. Vzdělávací aktivity, které připravily pověřené knihovny v roce 2017, navštívilo celkem 243 knihoven ze 680, tedy 35,7 %.

Rada knihoven pověřených regionálními službami spojuje stejně jako v předcházejícím roce vzdělávací akce s poradami pracovníků profesionálních a neprofesionálních knihoven do jednoho dne a několika spádových míst regionu.

Programy vzdělávacích aktivit pověřených knihoven se zaměřily zejména na práci se čtenářem, základy katalogizačních pravidel v návaznosti na knihovnický systém, internetové vyhledávače a jejich využití v knihovnách a práce v REKS.

Pověřené knihovny informují o plánu vzdělávacích aktivit na svých webových stránkách pro knihovníky.

12.4.1 Ze závěrečných zpráv pověřených knihoven k hodnocení výkonu regionálních funkcí

Městská knihovna Boskovice

V roce 2017 bylo organizováno každoroční jarní i podzimní školení v týdenním bloku ve středisku Boskovice, Křtiny a Ráječko pro neprofesionální knihovníky k širší problematice organizace střediskového systému v regionu, nabídce pomoci při organizování aktivit pro veřejnost v knihovnách. Pro knihovníky regionu bylo organizováno školení na téma „Čtenářská gramotnost pro první stupeň“ (květen 2017) ve spolupráci s MAS Moravský kras – EDUPRAXEs.r.o..

Přehled témat semináře:

- Výuka čtení na dnešní škole
- Metody a formy práce ve výuce čtení v jednotlivých ročnících, které rozvíjejí nejvíce klíčových kompetencí (např. metodika čtení v 1. ročníku, postupné rozvíjení dovednosti číst s porozuměním v dalších ročnících, čtenářská dílna - náměty a zkušenosti)
- Práce s různým druhem textů a tvorba úkolů k nim (umělecká literatura, naučná literatura, nelineární text atd.)
- Diferencovaná výuka čtení
- Aktivity vedoucí k rozvoji prožitkového čtení a vztahu ke knihám (čtenářské dílny, dramatická výchova)

Městská knihovna Břeclav

Pro knihovníky regionu byly připraveny semináře a knihovnické lekce (celkem 7) určené jak pro profesionální tak i neprofesionální knihovníky. Na žádost knihovníků proběhl kurz Trénování paměti (6 lekcí), probíhal vždy úterý v dopoledních hodinách v MěK Břeclav. Zájemci byli z řad jak profesionálních knihovníků, tak i knihovníků neprofesionálních. Ostatní vzdělávání: <https://www.mzk.cz/pro-knihovny> , <http://www.knihovna-bv.cz/doc/2017plan.pdf> .

Knihovníci regionu měli možnost přihlásit se na semináře, kurzy apod., které pořádala MZK. Všichni knihovníci jsou pravidelně informováni o nabízených vzdělávacích aktivitách MZK Brno, případně NK Praha a ostatních. V oblasti vzdělávání bylo obslouženo 54 knihoven regionu s celkovým počtem 108 účastníků a bylo odučeno celkem 35 hodin. Dále jsou nabízeny individuální konzultace (středy odpoledne) zaměřené na knihovní systémy - zaškolení, weby knihoven, knihovní techniku, dotace a podobně, podle požadavků knihovníků.

Datum	Název akce	Pořadatel	Účastníci	Hodin
24. 1. 2017	Trénování paměti – kurz (6 lekcí)	MěK Břeclav	Profi, neprofi	24
3. 3. 2017	Knížka pro prvňáčka. Příklady dobré praxe, práce s dětským čtenářem	Pobočka Poštorná, MěK Břeclav	Profi, neprofi	2
7. 4. 2017	Výsledky průzkumu prostorového a technického vybavení veřejných knihoven	MěK Břeclav	Profi, neprofi	2
19. 4. 2017	Digitalizace v MZK, Rakouská knihovna	MZK, MěK Břeclav	Profi, neprofi	2
8. 9. 2017	Vila Tugendhat+ film, přednáška	MěK Břeclav	Profi, neprofi	3
20. 10. 2017	Benchmarking, Standard pro dobrou knihovnu	MěK Břeclav	Profi, neprofi	2
8. 12. 2017	Facebook a jeho využití k propagaci knihovny	MěK Břeclav	Profi, neprofi	2

Městská knihovna Hodonín

Proběhly 3 vzdělávací akce pro profesionální i neprofesionální knihovny.

29.3.2017 - „E-knihy a zvukové knihy v praxi, chytrý telefon, tablety, čtečky“. Lektor Mgr. Jaroslav Čech, MěK Břeclav.

8.11.2017 – školení „Clavius a Tritius – práce se systémy a aktuality“. Lektoři Alena Justinová, Ondřej Široký, firma LANius, s.r.o.

13.12.2017 – „Knihovna jako veřejný prostor“. Lektor Mgr. Bohdana Kuzmová Křepinská, MěK Hodonín.

Knihovna Karla Dvořáčka ve Vyškově

V březnu a v říjnu proběhla čtyři školení zejména pro nové knihovníky - *Jak má pracovat dobrá knihovna* (účast 15 knihovníků). Toto školení se osvědčilo a budeme je pořádat i v následujících letech. Následovalo školení *Jak vytvořit propagační materiál* (5 knihovníků). V neposlední řadě jsme v červnu pro velký ohlas v loňském roce uspořádali pro knihovníky workshop *Skládání dekorací ze starých vyřazených knih* (8 knihovníků). Dvě školení *Práce s On-line katalogem* proběhly v září za účasti 9 knihovníků.

Městská knihovna Znojmo

Vzdělávání knihovníků probíhá individuálně, buď v regionálním oddělení, nebo v rámci metodické návštěvy přímo v knihovně. Většinou se jedná o školení nových knihovníků na základy knihovnické

techniky (ZKT), školení práce s automatizovaným knihovním systémem Clavius a Clavius REKS, případně práce s PC.

V loňském roce bylo provedeno 21 individuálních školení, z toho 8 na ZKT, 12 na REKS, 1 na Clavius.

15. 5. 2017 byl uspořádán seminář Design služeb pro každého (knihovníka) s Mgr. Tomášem Štefkem.

12.5 Porady

Porady patří mezi důležité regionální činnosti, neboť napomáhají koordinaci a plánování a tím přispívají ke kvalitativnímu rozvoji RF. Porad pověřených knihoven se zúčastnilo celkem **320 knihoven**, což představuje **47 %** z celkového počtu 680 obsluhovaných knihoven.

Ve snaze o sjednocení a koordinaci výkonu regionálních služeb v JMK a k zajištění jednotlivých činností se v roce 2017 konaly tři porady ředitelů pověřených knihoven a tři porady vedoucích regionálních oddělení pověřených knihoven. Na poradách vystupují pravidelně pracovníci regionálních oddělení a informují o regionálních činnostech, které poskytují smluvním knihovnám. **Přínos regionálních služeb pro základní knihovny oceňují zejména zřizovatelé knihoven a pověřené knihovny, jejichž prostřednictvím jsou služby nabízeny i těm nejmenším knihovnám.**

Na poradách byly projednávány aktuální otázky profesionálních a neprofesionálních knihoven, standard VKIS, výsledky činnosti knihoven za rok 2016, aktuální dotační výzvy určené knihovnám, podpora čtenářství, statistika či vzdělávání knihovníků. Hlavním tématem v roce 2017 bylo pokračující úsilí při naplňování Koncepce rozvoje regionálních funkcí v Jihomoravském kraji na období 2015-2020, vyhodnocení standardu VKIS za roky 2014 a 2016, podpora REKS a webové stránky knihoven.

Porady jsou pravidelně pozitivně hodnoceny jako platforma výměny zkušeností a sdílení zkušeností z práce v terénu.

Obdobně jako vzdělávací akce jsou porady profesionálních i neprofesionálních knihoven jednotlivých regionálních oddělení pověřených knihoven často soustřeďovány do 2-3 spádových obcí regionu a uskutečňovány společně se vzdělávacími programy.

Standard Vzdělávání knihovníků, semináře, porady

Periodicita: 4x ročně porada ředitelů/pracovníků pověřených knihoven, 2x ročně porady knihovníků profesionálních obsluhovaných knihoven. Další vzdělávací akce (semináře, školení aj.) zajišťující nabídku odborného vzdělávání v rozsahu 48 hodin všem knihovníkům profesionálních a v rozsahu 8 hodin všem knihovníkům neprofesionálních knihoven v kraji.

V Jihomoravském kraji se konaly v roce 2017 tři porady ředitelů pověřených knihoven a tři porady pracovníků regionálních oddělení. Standard dvou porad pro profesionální knihovníky byl splněn v každé pověřené knihovně. V případě neprofesionálních knihoven se konání porad daří zajišťovat v rámci spádových oblastí obvykle ve více termínech.

12.6 Pomoc při revizi a aktualizaci knihovního fondu

Tato odborně a časově náročná regionální služba patří podle počtu obslužených knihoven k nejméně využívaným regionálním službám, přičemž míra jejího využití v příslušném roce závisí na tom, kolik knihoven má v plánu provedení revize.

Revize je knihovnám zajišťována několika způsoby:

- a) praktickou pomocí knihovníkovi při zahájení a ukončení revize – nejčastější způsob,
- b) metodickou pomocí či průběžnými konzultacemi,
- c) provedením úplné revize knihovního fondu včetně aktualizace a potřebné administrativy (vyplnění Protokolu o provedení revize knihovního fondu a Zdůvodnění zjištěného rozdílu při revizi) – v současné době již nejméně častý způsob,

Snahou při jejím zajišťování je maximálně efektivní způsob vykonávání, což může být dosaženo pouze při tzv. automatizované revizi, tedy v knihovnách, které mají zakoupen revizní modul. V souvislosti se zaváděním REKS dochází v knihovnách k provedení revize při ukládání knihovního fondu.

Výjezdy do knihoven na zahájení revizních prací včetně aktualizací se realizovaly tak jako v předcházejícím roce až po obdržení dotace na RF.

Revizí a aktualizací knihovních fondů bylo obsluženo ve sledovaném období **164 knihoven** (v roce 2016 o 14 knihoven méně). Revizními pracemi v **124 knihovnách** (o 26 více než v roce 2016) prošlo 523 897 k.j., což představuje nárůst o 4 344 k. j. oproti minulému roku.

Regionální oddělení samy iniciují vykonání revize v knihovnách, kterým uběhla zákonná pětiletá lhůta, a každoročně připravují začátkem roku **plán revizní činnosti**. Součástí revizí jsou aktualizace knihovních fondů, které provádějí zpravidla pracovnice regionálních oddělení.

Standard Pomoc při revizi a aktualizaci knihovních fondů

Okruh příjemců: Neprofesionální knihovny a knihovny s pracovním úvazkem nejvýše 1,0 v kraji.

Periodicita: 1x za pět let - na vyžádání.

Počet revidovaných knihoven je každoročně v jednotlivých regionech odlišný. Určujícím hlediskem je pětiletá lhůta stanovená prováděcí vyhláškou ke knihovnímu zákonu č. 88/2002 Sb. Z toho důvodu může být v některých letech množství revidovaných knihoven vyšší a v jiných nižší. Určující je plán revizí, který si vytváří regionální oddělení pověřených knihoven. Revize v knihovnách probíhá současně s ukládáním knihovního fondu při zavádění REKS (knihovny okresu Brno-venkov, Blansko, Boskovice a Znojmo) a regionální automatizace v systému ARL (Vyškov). Plán revizí byl v jednotlivých pověřených knihovnách splněn.

12.7 Nákup a zpracování knihovního fondu z prostředků obcí

Nákup a zpracování knihovních fondů z prostředků obcí zajišťovalo v roce 2017 celkem 6 pověřených knihoven.

Nákupem knihovního fondu, který finančně dotují zřizovatelé knihoven, bylo obsluženo **219** knihoven, to je **32,2 %** z počtu obsluhovaných knihoven, o 7 více než v uplynulém roce.

Jednalo se o nákup knih do kmenového fondu knihoven. Tuto regionální službu vykonávaly s výjimkou regionu Blansko všechny pověřené knihovny. Hromadné nákupy nové literatury umožňují až 30% slevy u dodavatelů.

Celkový počet knihovních jednotek nakoupených z prostředků obcí

V roce 2016: 14 495 (Brno-venkov: 5 501 k.j., KJM v Brně: 383 k.j., Břeclav: 1 719 k.j., Hodonín: 4 298 k.j., Vyškov: 2 594 k.j.)

V roce 2017: 14 579 k.j. (Brno-venkov: 5 332 k.j., KJM v Brně: 613 k.j., Břeclav: 1 669 k.j., Hodonín: 4 069 k.j., Vyškov: 2 799 k.j., Znojmo: 97 k.j.)

Následné zpracování knihovního fondu si v roce 2017 vyžádalo v regionech 290 knihoven, což představuje nárůst o dvě knihovny.

MZK tuto službu smluvně přenesla na pověřené knihovny.

12.8 Cirkulace výměnných souborů

Kromě klasických knižních dokumentů jsou do výměnných fondů podle zájmu knihoven pořizována i periodika a CD. Ke konci roku 2017 bylo ve výměnném fondu šesti pověřených knihoven zaevidováno **278 941 k.j.** Přírůstek výměnného fondu k 31. 12. 2017 byl **16 981 k.j.** (v roce 2016 – 19 409 k.j.).

O soubory z výměnných fondů budovaných 7 knihovnami pověřenými regionálními funkcemi požádalo **614 knihoven** z 680 obsluhovaných; to je **90,2 %**. Oproti loňskému roku došlo ke zvýšení o 27 knihoven.

Většina pověřených knihoven umožňuje obsluhovaným knihovnám objednávat výměnné fondy prostřednictvím on-line katalogu (např. KKD Vyškov, MěK Břeclav, MěK Blansko). Výměna souborů není vázána na časové období, je umožněna i průběžná cirkulace. Informace o zapůjčených titulech z výměnného fondu jsou pro uživatele dostupné v on-line katalozích obsluhovaných knihoven.

Cirkulace výměnných fondů je 4. nejvíce využívaná regionální služba. MZK v Brně přenesla tuto službu smluvně na pověřené knihovny.

Standard Tvorba výměnných knihovních fondů, jejich cirkulace a distribuce

Periodicita: Minimálně 2x ročně 1 soubor s minimálně 30 svazky

Jiná měřítka: Minimální roční přírůstek výměnného fondu 1 500 v 1 PK, která obsluhuje 80 knihoven.

V celokrajském měřítku i v rámci jednotlivých okresů a regionů byl tento standard splněn.

12.9 Doprava v rámci regionálních funkcí

Služebního vozidla knihovny, zřizovatele či veřejné dopravy k zajištění regionálních služeb požadovaných základními knihovnami regionu použily dle místních možností všechny pověřené knihovny.

Doprava v rámci regionálních funkcí sloužila převážně k rozvozu souborů výměnného fondu, při provádění revizí a aktualizací knihovního fondu, k distribuci novinek nakoupených a zpracovaných smluvním knihovnám za finanční prostředky obcí a měst, k metodickým návštěvám, k nákupu knihovního fondu.

Celkem bylo regionálními službami obsluženo 615 knihoven a najeto 34 506 km.

13 Statistický výkaz výkonu regionálních funkcí pověřených knihoven Jihomoravského kraje

1	Kraj	Jihomoravský	
2	Název knihovny (v krajském sumáři počet PK)	Pověřené knihovny JMK	
		2016	2017
3	Počet pracovníků zajišťujících regionální funkce	21,57	22,28
4	Počet obsluhovaných knihoven	683	680
5	Poradenská a konzultační činnost		0
6	počet obslužených knihoven	594	650
7	počet poskytnutých konzultací	2 015	2 061
8	počet metodických návštěv	870	962
9	Statistika knihovnických činností Kult (MK) 12 - 01		0
10	počet obslužených knihoven	667	666
11	počet zpracovaných statistických výkazů	676	674
12	Vzdělávání knihovníků, semináře		0
13	počet obslužených knihoven	263	243
14	počet všech vzdělávacích akcí	61	45
15	z toho (z ř. 14): počet akcí v rámci RF	49	49
16	počet všech účastníků	674	420
17	z toho (z ř. 16): počet účastníků akcí v rámci RF	581	425
18	počet všech vyučovacích hodin	159	148
19	z toho (z ř. 18): počet vyučovacích hodin v rámci RF	132	158
20	Porady		0
21	počet obslužených knihoven	321	320
22	počet akcí	34	35
23	počet účastníků	689	662
24	Pomoc při revizi a aktualizaci KF		0
25	počet obslužených knihoven	150	164
26	počet revidovaných knihovnických jednotek	519 553	523897
27	počet revidovaných knihoven	98	124
28	Nákup KF z prostředků provozovatelů (obcí) do vlastních KF		0
29	počet obslužených knihoven	212	219
30	počet nakoupených knihovnických jednotek	14 495	14 579
31	Zpracování KF z prostředků provozovatelů (obcí) vlastních KF		0
32	počet obslužených knihoven	288	290
33	počet zpracovaných knihovnických jednotek	25 269	24 662
34	Výměnný fond (v knihovnických jednotkách)		0
35	stav výměnného fondu k 31.12. 2015	271 879	278 941
36	roční přírůstek VF	19 409	16 981
37	roční úbytek výměnného fondu	7 763	10 084
38	z ř. 36 zakoupeno z finančních prostředků kraje na regionální funkce	18 906	16 371
39	z ř. 36 zakoupeno z finančních prostředků obce	0	0
40	z ř. 36 z zakoupeno z finančních prostředků dalších zdrojů	503	539
41	Cirkulace VF		0
42	počet obslužených knihoven	587	614

43	počet expedovaných souborů	2 762	2 723
44	počet svazků v souborech	160 285	162 672
45	Servis automatizovaného knihovního systému		
46	počet knihoven, pro které pověřená knihovna zajišťuje podporu automatizovaného systému	203	223
47	počet akcí, zásahů	122	117
48	Doprava v rámci výkonu RF		
49	počet obslužených knihoven	607	615
50	počet ujetých km	36 096	34 506

14 Dotace na zajištění výkonu regionálních funkcí knihoven JMK v roce 2017 z pohledu stavby rozpočtu

Na základě Smlouvy o poskytnutí dotace z rozpočtu Jihomoravského kraje na zajištění výkonu regionálních funkcí knihoven v roce 2017, č. 042613/17/ORR, byla Moravské zemské knihovně přidělena dotace ve výši **13 800 000 Kč**. Tato částka byla rozdělena na výkon regionálních funkcí knihoven celkem 7 pověřeným knihovnám plus příjemci dotace MZK v Brně a strukturovaná do 8 dílčích rozpočtů.

Čerpání dotačních prostředků bylo realizované v souladu se schváleným finančním plánem, předloženým jednotlivými knihovnami a příjemcem a Metodikou Moravské zemské knihovny v Brně k výkonu regionálních funkcí v Jihomoravském kraji (dále Metodika), jejíž přílohou je i formulář „Rozpočet na výkon RF“ a která upravuje podmínky přesunu v rozpočtu. Struktura rozpočtu představujícího plán finančního čerpání dotačních prostředků rozděluje náklady na výkon RF do 4 nákladových položek. Nákladové položky představují: 1. Osobní náklady, 2. Provozní náklady, 3. Služby a 4. Ostatní (doplňkové) náklady. Veškeré změny v objemu schválených rozpočtovaných nákladových položek byly provedeny do 30% nákladové položky. Příjemce dotace 13 800 000 Kč tak v roce 2017 nepodával poskytovateli dotace žádost o provedení změny v rozpočtu podle bodu č. IV. ods.3 Smlouvy č. 042613/17/ORR . Veškeré pohyby mezi nákladovými položky rozpočtu byly pověřenými knihovnami dány na vědomí MZK, podle postupu ošetřeného v Metodice a byly zaneseny do struktury celkového rozpočtu dotace. Upravené rozpočty tvoří součást finančního vyúčtování dotace jednotlivých knihoven za rok 2017 předloženého na KU JmK.

V roce 2017 bylo celkem čerpáno **13 799 720,49 Kč**, nedočerpaná část dotace poskytnutá příjemci MZK v Brně představuje **279,51 Kč**. Výši vratky tvoří finanční prostředky příjemce Město Hodonín. Vratka dotace byly zaslána Moravskou zemskou knihovnou v Brně na účet Jihomoravského kraje podle smluvního ujednání, dne 16.02.2018. Nedočerpanou část dotace představují nevyužité finanční prostředky městskou knihovnou, z důvodu snahy maximálního vyčerpání dotace a současně jejího nepřesazení.

Tab. č. 1 Struktura schváleného rozpočtu dotace a upraveného rozpočtu dotace na zajištění výkonu regionálních funkcí knihoven v roce 2017

Nákladová položka	SR	UR	vratka	změna v %
1. položka: osobní náklady	9 290 203,00	9 437 020,50		+1,58
2. položka: provozní náklady	3 502 033,00	3 491 267,77	278,82	-0,31
3. položka: služby	576 214,00	536 426,88		-6,90-
4. položka: další náklady	431 550,00	335 005,34	0,69	-22,37
CELKEM	13 800 000,00	13 799 720,49	279,51	x

Zdroj: rozpočty pověřených knihoven a příjemce MZK

15 Přínosy dotace na regionální funkce

Na základě usnesení Zastupitelstva Jihomoravského kraje č. 49/16/Z2 schváleného dne 15. 12. 2016 obdržela Moravská zemská knihovna v Brně v roce 2017 dotaci na zajištění výkonu regionálních funkcí knihoven. Dotace je poskytována formou podpory financování krajské knihovny a základních knihoven pověřených výkonem regionálních funkcí podle ustanovení § 11 odst. 3 zákona č. 257/2001 Sb., o knihovnách a podmínkách provozování veřejných knihovnických a informačních služeb, ve znění pozdějších předpisů (knihovní zákon). Využívat regionální služby mohou knihovny evidované podle § 5 tohoto zákona, se sídlem v územním obvodu Jihomoravského kraje, jako součást zákonného plnění podle § 1 odst. 4 zákona č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení), ve znění pozdějších předpisů.

Moravská zemská knihovna v Brně jako příjemce dotace obdržela finanční prostředky, které významně přispěly ke zvýšení úrovně poskytovaných knihovnických a informačních služeb v Jihomoravském kraji.

Na nákup výměnného fondu vynaložily pověřené knihovny v roce 2017 celkem 3 155 647,13 Kč. Výměnný fond umožňuje knihovnám obohatit a zpestřit nabídku stálého knihovního fondu a významně se podílí na zkvalitňování veřejných knihovnických a informačních služeb zejména malých obecních knihoven.

Z celkových nákladů pro pověřené knihovny – 11,965.000,- Kč představuje tato částka 26,37 %.

Nákup výměnného fondu v rámci kraje (PK + MZK) představuje z celkové dotace na regionální funkce 22,86 % (v roce 2016 – 26,17 %, 2015 – 26,37 %).

Roční přírůstek knihovních jednotek do výměnných fondů byl v roce 2017 celkem 16 981 svazků.

I v roce 2017 usilovaly pověřené knihovny o standardní poskytování regionálních služeb svým obsluhovaným knihovnám. Mezi preferované a žádané služby ze strany knihoven patřilo kromě výměnných fondů již tradičně vzdělávání. **Celoživotní vzdělávání knihovníků je kromě tvorby a cirkulace výměnného fondu jednou z hlavních činností pověřených knihoven.** Důraz byl kladen na spolupráci se zřizovateli, která zůstává i do budoucna jedním z hlavních úkolů při budování knihoven jako informačních, vzdělávacích a komunitních center měst a obcí.

S podporou finančních prostředků dotace na regionální funkce bylo možné pokračovat v naplňování vytyčených ukazatelů pro poskytování veřejných knihovnických a informačních služeb ve veřejných knihovnách JMK vycházejících z **Metodického pokynu Ministerstva kultury k vymezení standardu veřejných knihovnických a informačních služeb poskytovaných knihovnami zřizovanými a/nebo provozovanými obcemi a kraji na území České republiky²⁸**, tzv. Standard pro dobrou knihovnu²⁹.

16 Závěr

Zásadou velmi dobré spolupráce s Odborem kultury a památkové péče Jihomoravského kraje se podařilo vytvořit optimální podmínky pro brzké zajištění splátek dotace na výkon regionálních

²⁸http://ipk.nkp.cz/docs/VKIS/MK_standard_VKIS_2011.pdf

²⁹http://ipk.nkp.cz/docs/Standard_pro_dobrou_knihovnu.pdf

funkcí pověřených knihoven a jejich plynulé čerpání. S podporou zřizovatelů pověřených knihoven mohly být regionální služby zajišťovány již od počátku roku ve standardní kvalitě. Nemalou zásluhou rovněž za pomoci celoroční kvalitní práce pracovníků regionálních oddělení.

Dotační program JMK na podporu regionálních funkcí knihoven se za roky svého působení stal mezi zřizovateli a knihovníky již neodmyslitelnou a nepostradatelnou součástí fungování zejména obecních knihoven. Finanční prostředky vynakládané na zajištění regionálních služeb mají svoje viditelné zúročení v podobě aktuální nabídky výměnných fondů pro čtenáře, bezproblémovém zajišťování zákonných revizí knihovnických fondů, pokračující automatizaci knihoven nebo nárůstu moderních a aktuálních webových stránek. Významnou metodickou pomoc ze strany pověřených knihoven na podporu kulturně výchovné a vzdělávací činnosti představují společné regionální projekty podporující komunitní a vzdělávací funkce knihoven a prohlubující zájem o lokální historii a současnost. Mezi úspěšné patřil hodonínský projekt *Historické zločiny a záhady v dílech regionálních autorů*, projekt Městské knihovny Znojmo *S mou knihovnou tam a sem projdeme se pravěkem* nebo zejména již 8. ročník projektu čtoucích rodin regionálního oddělení Městské knihovny Boskovice spojeného s literárním putováním v rámci celostátní kampaně na podporu čtenářské gramotnosti dětí a mládeže Celé Česko čte dětem.

Již druhým rokem se s podporou Jihomoravského kraje zapojilo až 60 knihoven do projektu Jižní Morava čte, který významně přispěl k podpoře čtenářství a prohlubování mezigeneračních vztahů v Jihomoravském kraji a inicioval konání doprovodných aktivit v zapojených knihovnách za účasti známých autorů a výtvarníků knih pro děti. V roce 2017 se celkem 228 akcí zúčastnilo 5 574 dětí a 1 635 dospělých.

17 Celkové hodnocení výkonu regionálních funkcí v roce 2017

Dotace na podporu výkonu regionálních funkcí umožňuje zajistit dostupnost veřejných knihovnických a informačních služeb i v těch nejmenších obcích a podle hodnocení pověřených knihoven JMK je knihovnami i jejich zřizovateli hodnocena velmi kladně. Mezi nejvíce využívané služby patřila cirkulace výměnných fondů, poradenská a konzultační činnost, doprava, porady a vzdělávání. V oblasti poradenství byla také v roce 2017 věnována pozornost dotačnímu programu VISK 3 (zpracování žádostí na podporu automatizace), legislativě, statistickému vykazování a webovým stránkám knihoven.

Standardy a dílčí cíle regionálních funkcí se podařilo naplnit i v roce 2016. Přednostními úkoly do budoucna zůstává podpora komunitních a vzdělávacích akcí v knihovnách, rozvoj automatizace a zavádění webových stránek u knihoven, které je zatím nemají, stejně jako zvýšené úsilí o jejich aktuálnost a naplnění požadovanými údaji.

Dotace určená na rozvoj regionálních funkcí významně napomáhá dalšímu zkvalitňování poskytovaných regionálních služeb, které patří mezi podpůrné služby napomáhající kulturnímu rozkvětu obcí, rozvoji informační a čtenářské gramotnosti.

Informace o knihovnických fondech jsou prostřednictvím on-line katalogů a katalogů výměnných souborů dostupné jednotlivým knihovnám v regionu. Doplněvány a aktualizovány jsou webové stránky oddělení vzdělávání a krajské metodiky na webových stránkách Moravské zemské knihovny v Brně.

Výměnné fondy podstatně napomáhají knihovnám rozšiřovat nabídku výpůjčních služeb občanům. Významná je tato pomoc zejména v obcích, které nenakupují žádný knihovní fond. O tuto regionální službu žádá stále více knihoven, také i knihoven profesionálních.

Obsluhované knihovny využívají nabídku vzdělávacích akcí pořádaných Moravskou zemskou knihovnou v Brně, která je krajským centrem mimoškolního vzdělávání knihovníků. Vzdělávací akce pořádají pro knihovny svého regionu také pověřené knihovny. Cenná je rovněž výměna zkušeností, která napomáhá zkvalitňování práce a je zdrojem inovací zaběhnutých činností. Mnohé pověřené knihovny využívají možnost výjezdních porad spojených se vzděláváním (návštěvy úspěšně pracujících knihoven jiných krajů či regionů v JMK).

Významný posun ve výkonu RF je každoročně zaznamenán ve zlepšení spolupráce s neprofesionálními knihovnami, účasti jejich knihovníků na poradách pověřených knihoven a dalším rozvoji poskytovaných knihovnických a informačních služeb. V centru pozornosti zůstává i nadále vzdělávání neprofesionálních knihovníků, zejména zlepšení jejich účasti na poradách a vzdělávacích akcích.

Regionální funkce napomáhají zkvalitňovat odbornou činnost knihoven a tím rozšiřovat jejich působnost v úloze místních informačních a komunitních center.

Výkon regionálních funkcí podpořený dotačním programem JMK je knihovnami stále obecně hodnocen jako velmi pozitivní a to na základě jak kladných hodnocení samotných knihoven, tak zejména jejich zřizovatelů, kteří jednotlivé regionální služby využívají.

Významnou podporou pro modernizaci knihoven byl již druhým rokem vyhlášený dotační titul Obecní knihovny. Ve spolupráci s regionálními odděleními pověřených knihoven se daří proměně knihoven v moderně vybavená místa setkávání a kulturních aktivit. Zásluhou této nové finanční příležitosti určené výhradně na podporu knihoven lze zaznamenat pozitivní trend revitalizace veřejných knihoven a zejména změnu pohledu zřizovatelů na jejich úlohu v životě obcí.

Také v roce 2017 se občané Jihomoravského kraje mohli zapojit do příprav krajského rozpočtu na rok 2018 v rámci projektu „Váš kraj, Váš rozpočet“. Na webových stránkách kraje bylo možné během měsíce října vyjádřit podporu prioritám, které by měl kraj v následujícím roce realizovat. Na závěr dotazníku bylo občanům umožněno vznést podněty k návrhu rozpočtu. Podněty vzneslo 241 občanů, přičemž mezi nejčastěji uváděnými podněty byla uvedena „Podpora knihoven – zachování dotačního titulu, dotace na opravy prostor, obměna knihovnických fondů“. V rámci aktivity č. 4 Kultura a památková péče se nejvíce respondentů vyjádřilo právě k podpoře regionálních funkcí knihoven.

Dobrý příslib pro podporu regionálních funkcí a další rozvoj veřejných knihoven v Jihomoravském kraji představuje Program rozvoje Jihomoravského kraje 2018 – 2020. Jako jeden z cílů si Zlepšení podmínek pro obecní knihovny v obcích, zkvalitnění zázemí a rozšíření knihovnického fondu vytyčila za pomoci dotačního titulu Obecní knihovny druhá z jeho priorit – Zajištění kvality života obyvatel.

V Brně 25. 2. 2018

Název: **Výroční zpráva o hodnocení výkonu regionálních funkcí knihoven v Jihomoravském kraji v roce 2017**

Vydala: Moravská zemská knihovna v Brně

Rok vydání: 2018

Určeno: Krajský úřad Jihomoravského kraje, Národní knihovna ČR
a pro vnitřní potřebu veřejných knihoven Jihomoravského kraje

Zpracováno na základě statistických výkazů výkonu a financování regionálních funkcí pověřených knihoven Jihomoravského kraje za rok 2017.

Zpráva je dostupná na stránkách Moravské zemské knihovny v Brně v sekci Pro knihovny:
<https://www.mzk.cz/pro-knihovny/region/vyrocní-zpravy-vykazy-cinnosti>